

Cerkveni

GLASILO SLOVEN
SKIH CERKVENIH
GLASBENIKOV

Glasbenik

ŠT. 3, 4

MAREC ♦ 1935 ♦ APRIL

LETO 58

Ludovik Puš:

Petje na evharističnem kongresu.

Slavje, ki se pripravlja Kristusu, Zveličarju sveta, v dneh evharističnega kongresa v Ljubljani, bi ne moglo zajeti človeške duše čisto do skrajnih globin, če bi v teh slavnostnih dneh ne bilo poskrbljeno tudi za petje. Že star pregovor slove, da je lepo petje za dvojno molitev. Zlasti pa postane petje veličastna molitev takrat, ko se tisoč in tisočglavo občestvo v pesmi združi, da počasti svojega Boga.

Da petje zaradi tako odlične naloge, ki mu v bogoslužju gre, ne bi ostalo ob strani, marveč da bi svojo nalogo v polnem obsegu izvršilo, se je osnoval v Ljubljani poseben odsek, ki je prevzel nase vso skrb za petje na kongresu. Predseduje mu g. stolni dekan dr. Fr. Kimovec, sodelujejo pa gg. Premrl, Tome, Gržinčič, p. Ačko, Lavrič A., Grabnar, Zdešar in Puš. Ta odsek je pevske priprave razdelil tako, da je sam prevzel petje pri pontifikalni maši dne 30. junija na Stadionu, prireditel velikoga evh. koncerta na prostem in vse ostalo petje je pa poveril Pevski zvezi.

Pri pontifikalni maši bodo ljubljanski in okoliški zbori pod vodstvom dr. Kimovca peli lepo koralno mašo »Missa de Angelis«. Po dosedanjih prijavih bo pelo nad 500 pevcev in pevk. Ostale mašne speve je zložil nalašč za to priliko dr. Kimovec v figuralni obliki. Ker pa bo pri darovanju in po Benedictusu mogoče zapeti še nekaj, sta se določila še dva Riharjeva himna in sicer »Lauda Sion« in »Sacris solemnibus«, ki bosta slovesno službo božjo gotovo zelo dvignila. Po maši bodo vsi zbrani verniki skupno zapeli znano himno »Povsod Boga«, ki je na novo prirejena glede besedila in melodije. Partitura te nove priredbe, ki bo v bodoče veljala za pravo, je z besedilom vred pravkar izšla in se dobi po 2 Din v Jugoslovanski knjigarni. Dokler ne prejme vsaka fara nove priredbe, naj s petjem te pesmi počaka.

Pri litanijah bomo peli le dva odpeva in sicer »Marija k tebi uboge reve« in »Le za Jezusom hodimo«. Pri ostalih pobožnostih pa se bodo pele naslednje ljudske pesmi: »Glasno zapojmo«, »Častimo te«, »Usmiljeni Jezus« (Hladnik), »Presveto Srce slavo« (Hladnik), »Lepa si, roža

Marija« (ljudski napev), »Marija Mati ljubljena«, »O Marija, naša ljuba Mati« (Rihar), »Ti o Marija« (Hribar). Vse pesmi, ki jih bodo verniki skupno peli, bodo natisnjene v posebni knjižici, ki bo obenem legitima-cija in bo vsakdo na ta način imel besedilo vedno pri sebi.

Pevska zveza pripravlja vse potrebno za velik evharistični monstre-koncert na prostem, pri katerem se pričakuje udeležba nad 3000 pevk in pevcev. Pretežni del koncertnega sporeda bo tvorilo veliko in odlično delo Matije Tomca »Odrešeniku sveta«, ki ga je za to priliko še znatno dopolnil v popolnoma isti stilni koncepciji. Skladba je sedaj res veliča-sten oratorij, kakršnega ni zlepa v novejši glasbeni literaturi. Zbori naj bi se ga lotili z vnemo, kakršno tako delo zasluži, tem bolj, ker so po-samezni odlomki naravnost odlično primerni za petje pri sv. maši.

Za pevovodje onih zborov, ki bodo sodelovali pri slovesni pontifi-kalni maši, ki jo bo daroval papežev legat na Stadijonu, se je pevski tečaj že vršil. Pevska zveza pa bo priredila kot pripravo za veliki kon-cert poseben tečaj, ki bo pravočasno javljen vsem organizacijam in pevo-vodjem. Priporočamo udeležbo na tem tečaju vsem prav toplo. Naj nihče med nami ne zamudi nobene prilike in naj se ne straši žrtev, da bo kongres tudi in zlasti v pevskem oziru zares mogočna manifestacija naše žive vere in ljubezni do evharističnega Kralja.

Fran Ferjančič:

Na širšem stališču.

Z novo glavo, s spremenjenim nadpisom je stopil letos »Cerkveni Glasbenik« pred nas. Je to izreden dogodek v njegovi zgodovini. V vseh 57 letih, odkar list izhaja, se mu je doslej primerilo samo dvakrat, da se je v nadpisu izvršila majhna sprememba. Prvič pred 24. leti, ko je z janua-rjem 1911 msgr. Stanko Premrl prevzel celotno uredništvo lista. Šlo pa je takrat za spremembo samo ene besedice v nadpisu in to spremembo imam jaz na vesti. Do te spremembe pa je prišlo takole: Meseca maj-nika 1878 je izšla prva številka našega lista, in od tedaj pa do konca leta 1910 se je nadpis stalno glasil: »Cerkveni Glasbenik«. Organ Cecili-jinega društva v Ljubljani. Besedo »Organ« je tedanji zaslužni urednik, alojzijeviški prefekt in poznejši profesor na realki Janez Gnjezda prevzel od ustanovitelja splošnega Cecilijinega društva dr. Frančiška Witta, ki je svoj nemški cerkvenoglasbeni list »Fliegende Blätter für katholische Kirchen-Musik« tudi imenoval »Organ splošnega Cecilijinega društva«. Pred okroglim četrstoletjem pa je pisal neki slovenski časnik, da že iz nadpisa »Organ Cecilijinega društva« ni težko spoznati, na katerem zelniku je zrastel ta list. To pisanje je prišlo slučajno tudi meni pred oči, zato sem nasvetoval uredništvu, naj v nadpisu črta tujko »Organ« in jo nadomesti z domačo besedo »Glasilo«. Novi urednik Premrl je kajpada rad sprejel ta nasvet in tako se je od začetka leta 1911 do konca

leta 1934 stalno glasil nadpis: »Cerkveni Glasbenik«. Glasilo Cecilijinega društva v Ljubljani. To je bila torej prva, seveda le malenkostna, b e - s e d n a sprememba v nadpisu.

Vsa drugačna pa je druga sprememba v nadpisu, ki se je izvršila s pričetkom tega leta. Na zadnjem občnem zboru Cecilijinega društva za ljubljansko škofijo v Ljubljani dne 7. novembra minulega leta je predlagal msgr. Stanko Premrl, naj se »Cerkveni Glasbenik« počenši z novim letom 1935 ne imenuje več »glasilo Cecilijinega društva za ljubljansko škofijo«, temveč »glasilo slovenskih cerkvenih glasbenikov«. In ta predlog je bil na občnem zboru sprejet. Tako nosi sedaj naš list ta spremenjeni nadpis. To pa ni več le besedna, temveč dalekosežna stvarna sprememba. S tem nadpisom se postavlja »Cerkveni Glasbenik« na mnogo širše stališče: biti hoče odslej glasilo ne le ljubljanskega, temveč tudi lavantinskega Cecilijinega društva; da, še več: biti hoče glasilo sploh vseh slovenskih cerkvenih glasbenikov. Koliko bolj nam mora biti »Cerkveni Glasbenik« sedaj pri srcu, ko zavzema tako stališče glede cerkvene glasbe med nami Slovenci! Kako zelo si moramo prizadevati, da ga krepko podpiramo in kolikor mogoče visoko dvignemo!

Pomislimo, da je to e d i n i slovenski cerkvenoglasbeni list! Lahko rečemo, da s tem listom cerkvena glasba na Slovenskem stoji in pade. Prav pa je, da imamo Slovenci, ki nas je itak le majhno število, samo en list za cerkveno glasbo. Ko bi jih bilo več, bi se moči po nepotrebnem cepile, listi bi životarili in hiral, cerkveni glasbi bi bilo to le v kvar. Ker pa imamo vsi Slovenci en sam cerkvenoglasbeni list, oklenimo se tega vsi z ljubeznijo in navdušenjem! Procvit tega lista bodi nam vsem v ponos!

Število naročnikov pa se mora sedaj vse drugače dvigniti. Kdor je sploh v kakem stiku s cerkveno glasbo, naj — če le mogoče — naroči naš list in naj ga priporoča tudi drugim. Novim naročnikom bo upravništvo lista gotovo rado postreglo tudi s prvo in drugo letošnjo številko. Pa tudi onim, ki se ukvarjajo v prvi vrsti s posvetno glasbo, bo list zelo dobro došel. Prvič je tudi njim silno koristno, ako temeljito poznajo tudi cerkveno glasbo. Sploh si ne morem lahko misliti vsestransko izobraženega glasbenika, da bi ne proučaval tudi cerkvene glasbe in se ne bi zanimal zanjo. — Poglejmo pokojnega našega Foersterja! Kako dobro je poznal svetno, a tudi cerkveno glasbo! In kako krasne uspehe je dosegel na obeh teh poljih! Poglejmo rajnega p. Hugolina Sattnerja, kako odlično mesto zavzema kot skladatelj na polju svetne in cerkvene glasbe! Mislimo na druge naše, sedaj živeče skladatelje, ki poznajo dobro svetno in cerkveno glasbo! Gotovo jim ni v škodo, ako so temeljito izurjeni tudi v cerkveni glasbi, na pr. v koralu, stari polifoniji itd. Zato trdim, da tudi svetnemu glasbeniku bo le v korist, ako se naroči na »Cerkveni Glasbenik« in pridno proučava cerkveno glasbo.

Drugič pa prinaša »Cerkveni Glasbenik« tudi razne spise, poročila in ocene, ki morajo zanimati ne le cerkvenega, ampak tudi svetnega glasbenika.

Število naročnikov se bo zelo zvišalo, ako bodo vsi župnijski in duhovnijski predstojniki storili svojo dolžnost. Vemo, da sta ljubljanski in — kolikor se spominjam — tudi lavantinski ordinariat dovolila in priporočila, da se za cerkve naroči naš list na cerkvene stroške. Toda koliko je še takih župnij in duhovnij, ki tega ne store! In vendar bi bilo to silno potrebno, da bi na ta način tudi revnejši organisti dobivali redno naš glasbeni list v roke in bi se tako nadalje izobraževali v svoji stroki. — Komur očita kaj vest v tem pogledu, naj se vsaj sedaj vzdrami in nemudoma popravi, kar je zamudil!

Kjer imajo kako pevsko društvo, naj je že cerkveno ali svetno, naj se tudi društvo kot tako pridruži krogu naših naročnikov! List naj bo v pevski dvorani pevcem na razpolago, da si ga lahko ogledajo in čitajo.

Kolikor več bo naročnikov, toliko sijajnejši bo list. Ko se bo list dvignil iz materialnih skrbi, ki ga sedaj še tarejo, bo mogoče tudi glasbene priloge izdajati zopet tiskane in ne samo litografirane.

Ker je »Cerkveni Glasbenik« sedaj glasilo vseh slovenskih cerkvenih glasbenikov, naj bi mu tudi od vseh strani pridno dopisovali. Kolikor več sotrudnikov bo, toliko zanimivejši in boljši bo tudi list sam. »Cerkveni Glasbenik« bodi nekako skupno ognjišče, okrog katerega se zbirajo vsi, ki jim je cerkvena glasba res pri srcu.

Dal Bog, da bi naš list sedaj, ko se je postavil na širše stališče, še toliko lepše prospeval in obrodil še toliko krasnejših sadov na glasbenem polju!

Stanko Premrl:

V luči liturgične obnove gledano naše petje pri tihih mašah s svojim razvojem in literaturo.

I. Najnovejši klici po preureditvi tega petja.

Vedno glasnejši in pogostejši postajajo zadnji čas klici in opomini, da naj spremenimo in preuredimo današnjo zelo razširjeno in že močno ustaljeno a napačno prakso glede petja pri tihih mašah: ko pojemo mašne pesmi navadno samo v začetku maše, pri darovanju — ko se prava daritev šele prične — do povzdigovanja pa druge, bodisi pesmi cerkvenega leta, zelo pogosto Marijine in razne druge, po povzdigovanju evharistične, marsikje zopet Marijine, in po obhajilu različne pesmi, le mašne redkokdaj. Da to ni v duhu liturgije in da pevce kakor tudi vernike premalo veže z oltarjem in daritvijo, so nam zadnji čas že mnogi povedali in rahlo očitali.

Pomenljiv je bil v tem pogledu obširen članek Franceta Čampe, »Cerkvena liturgija in cerkveno petje« (»Cerkveni Glasbenik« 1933, št. 7-8). Članek je opozarjal na novejšo liturgično gibanje, ki naj se kaže zlasti v tesnejšem in živahnejšem udeleževanju

vernikov pri cerkveni liturgiji. Podal in poudaril je glavne misli liturgičnega udeleževanja sv. maše: občestveno zavest in liturgično aktivnost vseh navzočih, ki se posebno pokaže v splošnem ljudskem petju in v skupni molitvi, tesno naslonjeni na oltar (recitirana maša): Glede petja pravi: »Treb pa bo na vsak način temeljitega preloma z dosedanjo vsebino in razvrstitvijo našega petja pri sv. maši. Zakaj petje je del liturgije in kot tako mora vsebinsko spremljati oziroma tolmačiti dejanje sv. daritev; slovensko petje pri sv. maši pa tem zahtevam slabo odgovarja. Poglejmo! Sv. maša se deli v dva dela: pripravo za daritev, ki sega od začetka do vštete »vere«, in daritev z daritvenim obedom (sv. obhajilom), ki sega od darovanja do konca. Prvi del je večinoma spremenljiv; v njem se izraža tudi temeljni ton cerkvene dobe oziroma označi oseba posameznega svetnika; skratka: prvi del da celotno občutje, v katerem naj ljudje sodarujejo sv. daritev. Toda spremenljivi deli mašnega formularja, ki izključno sami oblikujejo občutje za določen dan, niso nič upoštevani... ko se šele začne glavni del sv. maše — daritev — začne hoditi slovenski kor svojo pot; na vrsto pridejo ob navadnih nedeljah in Marijinih praznikih skoraj povsod in vedno Marijine pesmi, pri Gospodovih praznikih pa pesmi dnevne skrivnosti, kar bi veliko bolj spadalo v prvi del sv. maše... Tako gre vsebina petja in dejanja pri oltarju kolikortoliko različno pot... Bistvena vsebina sv. maše — daritev — torej ostane pri petju premalo upoštevana, kar je gotovo napačno in zgrešeno.«

Kot drugi se je k temu vprašanju oglasil župnik Ivan Kepec s člankom »Pesmi pri darovanju« (»C. Gl.« 1934, 3-4). Med drugim pravi: »Glavno mi gre za pesmi pri daritvenem delu maše« in navaja Čampova izvajanja. Nadaljuje: »Kakšne pesmi pojmo tukaj? Gotovo pesmi, ki imajo daritvene misli.« Pove tudi, kakšne glavne misli naj bi imele daritvene pesmi. Te misli nam podajajo liturgične molitve od darovanja do očenaša, tako zvane »prošnje med darovi«. Take pesmi za darovanje in po povzdigovanju imamo. Foersterjeva »Cecilija« sama jih ima že lepo število. Dostavlja pa, da naj bi bile daritvene pesmi za razne dobe in praznike cerkvenega leta različne, primerne dotični dobi ali dotičnemu prazniku. — Hvaležen delokrog za naše cerkvene pesnike in skladatelje.

Končno je posegel v to važno pevsko liturgično zadevo še ljubljanski knezoškof dr. Gregorij Rožman. Njegovo navodilo glede petja pri tihi maši je bilo objavljeno najprej v ljubljanskem »Škofijskem listu« 1934, številki 9; v našem listu smo pa v zadnji, to je 1.-2. letošnji številki njegovo navodilo ponatisnili. V škofovem navodilu je čisto jasno povedano: »Petje pri tihi sv. maši mora pravilno služiti sodelovanju z daritvijo, torej se morajo zbirati take pesmi, ki daritev vsaj pri glavnih delih spremljajo. Dosedanja praksa je drugačna. Škof opiše nato današnjo prakso, ter jo kakor svojčas v svojem članku Čampa, odklanja. »V duhu liturgije tako petje ni. Bolj primerno in pravilno bi se morale pri pravi daritvi (od darovanja do obhajila) peti

pesmi, ki so vsebinsko prilagodene misalu; praznične pesmi in pesmi iz cerkvene dobe (adventne, postne itd.) pa od začetka maše do darovanja, da se v duši vzbudi razpoloženje za daritev.«

Tudi po raznih naših nabožnih in drugih listih smo bili zadnje čase tuintam opozorjeni na pomanjkljivosti in pogrške, ki se kažejo pri našem slovenskem mašnem petju ravno iz vidika zveze med korom in oltarjem oziroma med petjem in daritvijo.

Napočil je torej čas, da temu vprašanju posvetimo več pozornosti kakor do sedaj in da to zadevo uredimo kakor je treba.

II. Razvoj našega mašnega petja pri tihi maši. Starejše prakse.

Mašna literatura.

Da še bolj spoznamo napačnost naše sedanje prakse petja pri tihi maši, si oglejmo, kako se je to mašno petje sploh razvijalo, kakšno je bilo v raznih časih in kaj so v raznih dobah pri tihi maši peli. Do pičice točno posamezne starejše prakse ugotoviti je sicer težka in komaj mogoča stvar; a približno in s precejšnjo verjetnostjo nam je pa le mogoče sklepati, kakšne so bile zadevne prakse v minulih časih. Že sama mašna literatura, bodisi pesniška bodisi glasbena nam v tem pogledu mnogo pove.

V najstarejših dobah, v stoletjih pred reformacijo mašnih pesmi pri tihi maši najbrž sploh niso peli, pač pa pesmi cerkvene dobe, prazniške, Marijine in še nekatere druge himne. To vidimo iz ostankov najstarejših cerkvenih pesmi, ki jih je naše ljudstvo pelo približno od 13. do 16. stoletja in ki jih navaja dr. Jos. Mantuani v svojem »Zgodovinskem razvoju slovenske cerkvene pesmi« (»C. Gl.« 1913).

Mašne pesmi se pojavijo pri nas — vsaj v tisku — šele v 18. stoletju. Dobimo jih v naših najbolj znanih točasnih pesmaricah, ki so jih spisali in izdali Jakob Steržinar, Primož Lavrenčič, Filip Jakob Repež, Maks Redeski in še mnogi drugi imenovani n. pr. Leopold Volkmer, O. Gutsman in neimenovani pisatelji. Steržinar ima mašno pesem »Pridte verni kristiani k offrui svete maše« z 22 kiticami in napevom kakor za pesem »Od Buga cila in konca tega človeka«. Lavrenčič prinaša (po Steržinarjevi) »Pridte vierni kristiani, de per sveti maši bote premišluvali, kar vuče ti tali: Jezusovo žjulejne, nu britku terplejne smert inu gorvstajejne sveta maša kaže Kyrie leison« (18 kitic) z istim napevom kakor Steržinar. Repež podaja mašno: »Pred tabo na kolenih, o Bog mi molimo« (27 kitic) brez napeva. Redeski pa dvoje maš: »Pred tabo na kolenih« (27 kitic) in »Pred stolam tvoje milosti ta verni folk kleči« (17 kitic, oziroma 19, če štejemo zraven še 2 kitici »K žegnu«). Redeski ima sicer napeve za svojih ostalih 68 pesmi, za mašni ne. Peli so jih pač po napevih od drugod znanih oziroma zapisanih.

Mašne pesmi zasledimo tudi v pisanih pesmaricah te dobe, zlasti v Jožef Ambrožičevih¹. Razen mašne »Pred tabo na kolenih«, ki smo jo dobili že pri Redeskiniju, ima Ambrožič še: »Mi tebe o Buh večni vkup zbrani molimo«. Kokošarjeve zbirke² imajo več starih mašnih: Pred tabo na kolenih, Pred stolom tvoje milosti (»ta nova«), »Pred tabo mi klečimo, o ti Bog Sabaoth« (27 kitic), »Bog, u prahu leži ta človek tvoja stvar« (15 kitic) in mašn aza mrtve »Z globočine se glasi, mili glas v nebo kriči (18 kitic).

Napevov v tem času še niso imeli mnogo. Posluževali so se večkrat enega napeva za več pesmi. N. pr. »Viža kranjske maše« je služila ne le kot mašni napev, temveč tudi za razne prazniške, svetniške itd. pesmi. Ob Steržinarjevem in Lavrenčičevem času v I. polovici 18. stoletja so rabili še zelo cerkvene, resne napeve. V II. polovici, ob času Repeža in Redeskinija, pa že bolj živahne, deloma svetne, deloma izvirne.

Med našimi najstarejšimi mašnimi pesmimi z napevi vred so prav značilne tri, ki so izšle v IV. zvezku Zbirke cerkvenih pesmi, izdanih od Cec. društva za goriško nadškofijo (v Ljubljani 1893). Prva »Pred tabo tu klečimo« ima 11 kitic, druga »Pred tabo na kolenih« (ki sem jo že parkrat prej omenil) in tretja »O pridite, kristjani, darujte sveti dar« z 9 kiticami. Ta se konča pri vsaki kitici s Kyrie eleison, kar jo označuje kot jako staro. Vsaka ima svoj napev in sicer zelo dostojen. Iz Kokošarjevih zbirk je Emil Adamič v novejšem času priredil 21 cerkvenih pesmi, med njimi mašo v šestih napevih (izdal Roman Pahor).

Iz navedenih mašnih pesmi z nenavadno številnimi kiticami, ki jih nahajamo bodisi v tiskanih bodisi pisanih pesmaricah, opravičeno sklepamo, da so v tem času mašne pesmi peli, in če ne izključno, pa pogosto peli pri celi maši.

19. stoletje in z njim nastop Luke Dolinarja, Gregorja Riharja, Leopolda Cveka in drugih naših skladateljev sta nam prinesla obilico mašnih napevov, bodisi za kitične bodisi za prekomponirane slovenske maše. V tem času se je število mašnih napevov silno namnožilo. Mnogo jih je izšlo v tisku, mnogo je ostalo samo zapisanih. Cele maše so v tem času zložili: Luka Dolinar (1), Gregor Rihar (2); v svojih »Vižah« je izdal tudi Blaž Potočnikovo in 2 črni maši; Leopold Cvek (1), nekaj naravnost klasičnih pa se nahaja v njegovi glasbeni ostalini; Andrej Vavken je objavil v svojih »Napevih cerkvenih pesmi« M. Haydnovo »Pred stolom tvoje milosti«, Franc Gerbič prinaša v »Liri Sionski« (1866) svojo »Sveto mašo« v devetih spevih in eno Črno mašo v šestih spevih; J. Raktelj (2), Gašper Mašek mašo »Veliki Bog nas reve glej«; J. K. Dragotin na besedilo »Pred stolom tvoje milosti«, Janez Mi-

¹ O teh je v »C. Gl.« 1922—25 obširno poročal g. Frane Kramar.

² O teh je pisal Roman Pahor (»C. Gl.« 1932 in 1933).

klošič (1)³, Leopold Bélar⁴ (3) in drugi⁵. Veliko več je seveda mašnih pesmi na en sam napev. Pri te vrste pesmih so starejši skladatelji podpisavali samo prvo kitico »Pred Bogom« ali »Pred tabo na kolenih« itd., kar je pomenilo, da se na ta napev pojo vse nadaljne mašne kitice do konca maše, da potemtakem mašna pesem ni le za vstop do darovanja, ampak za vso mašo. Take maše imamo iz te dobe od Gregorja Riharja in njegovega nečaka »Gregorčka«, od Cveka, Vavkna, Gerbiča, Maška, M. Vilharja, Juvančiča, Dragotina, M. Goršiča, A. Raktelja, Škrbinca, J. Lebana in drugih. Mnogi takratni organisti so si napravili lastne zbirke mašnih pesmi. Imam jih od Štefana Franceljna (50), od J. Trojarja (46), Martina Goršiča pa se nahaja v njegovi veliki vezani pesmarici najprej maša v treh napevih (za začetek, darovanje in po povzdigovanju), potem 25 maš z enim napevom, vmes pa Haydnova z 10 napevi. Tudi tiskane in pisane pesmarice samega besedila cerkvenih pesmi in med njimi tudi mašnih iz tega časa nas o mašnem petju marsikaj pouče. N. pr. Peter Danjkova »Sto cerkvenih in drugih pobožnih pesmi« prinaša med drugo snovjo mašno »pri tihi maši«: »Ponižni prihitimo pred te, Bog vseh množin« s 27 kiticami in mašno »pri veliki maši«: »Pred tabo, božja visokost, krščanstvo tu kleči« s 17 kiticami in šolarsko pesmijo pri sveti maši z 11 kiticami. Vedno nova mašna besedila in s tolikimi kiticami! — Poučna je tudi javnosti še nepoznana Lemplova pesmarica⁶ iz srede 19. stol. z nad 300 krasno spisanimi starimi cerkvenimi pesmimi in okrog 300 preprosto-ljudskimi napevi. Mašnih za začetek maše in darovanje tu sicer ni, je pa 10 lepih pesmi z naslovom »Po povzdigovanju«⁷ oziroma »K povzdigovanju«.

Spričo tu navedenih dejstev ni dvoma, da so ob Riharjevem času mašne pesmi in cele maše zelo prepevali, v kolikor niso upoštevali dob cerkvenega leta, raznih praznikov, svetniških godov itd. Imeli so namreč dober čut in zdrav smisel tudi za liturgijo vobče. Imeli so pesmi in napeve celo za posamezne nedelje v letu. O tem pričajo L. Dolinarjevi Napevi za vse nedelje celega leta (1862), istotako pesmi za pepelnico, za kvaterne nedelje, za cvetno nedeljo, za Veliki petek, Križev teden, cerkveno žegnanje in Zahvalno nedeljo v Gerbičevi »Liri sijonski« ali pesmi

³ V novejšem času nanovo priredil p. H. Sattner.

⁴ Mašo »Oče večni« v novejšem času za ženski zbor priredil dr. Fr. Kimovec, za mešani p. H. Sattner.

⁵ V Janez Trojarjevi zapuščini sem našel Slovensko mašo neznanega skladatelja v devetih spevih. Tudi Gustav Ipavec je zložil Slovensko mašo (Vstop, Slava, Svet, Po povzdigovanju in Konec). Sattner pa je v tej dobi zložil Slovensko mašo za moški zbor in jo priobčil v listu frančiškanskih klerikov »Vijolice« (1872).

⁶ Lempl je umrl kot dekan na Koroškem. Pesmarico sem dobil od njegovega daljnega sorodnika, g. Vlada Lempla, organista v Brežicah.

⁷ Med temi sta tudi pesmi »Pridi molit, o kristjan« in »Ponižno tukaj poklek-nimo«, ki ju danes pojemo kot blagoslovni.

v Lemplovi pesmarici za razne nedelje v letu in razne liturgične prilike. Tudi Rihar pripominja pri nekaterih svojih zbirkah Marijinih pesmi, da so za šmarnice, torej za šmarnično pobožnost in morda za šmarnične maše, kar je že manj verjetno; nikakor pa ne za pri maši vsako nedeljo in praznik med letom, kakor jih slišimo danes marsikje.

(Dalje prihodnjič.)

Gregor Mali:

Mašna pesem za mladino.

P r i s t o p :

Jezus, tvoji ljubljenci
so pred tvoj oltar prišli:
Razveseli nam mladost,
vnemi srca za krepost!
Z grehi smo žalili te,
daj nam sveto upanje
in po svoji Materi
trosi cvetja milosti!

S l a v a :

Slava tebi, Jezus-Bog,
ki prijatelj si otrok,
zemlje in neba Gospod,
Sonce milosti, dobrot!
Z angeli slavimo te,
pojemo ti hvalnice
za dobrote, milosti,
ki deliš jih dušam ti.

E v a n g e l i j :

Evangelij je. Vstanimo,
križ pobožno naredimo,
Jezusa pozdravimo,
ki resnico je govoril,
čudežev veliko storil.
Živo v njega vérujmo!
S križem vsi za njim hodimo,
vedno zvesto ga ljubimo,
v njega srčno upajmo!

D a r o v a n j e :

Poslušajmo! Zvonček poje,
darovanje nam naznanja,
na oltarju kruh in vino
mašnik Bogu v dar poklanja.

Bratje, sestre, z njim darujmo
svoje duše in telesa,
Stvarniku jih posvečujmo,
da povabi nas v nebesa.

P o d a r o v a n j u :

Prosimo te, Bog ljubezni,
sprejmi mladih src molitev,
grešne váruje ljubezni
naj presveta nas daritev!
Tebi čast, Gospod, naj daje,
sveti Cerkvi naj koristi,
blagoslov rosi na zbrane,
duše greha naj očisti.

S v e t :

Svet, svet, svet, si ti, Gospod,
z angeli te molimo,
cvetja slave in časti
ti ljubeče trosimo.
O pozdravljen, Kralj miru,
ki prihajaš na oltar!
Pridi, Jezus ljubljeni,
naša srca sprejmi v dar!

S p o m i n ž i v i h :

Blagoslovi, Jezus, vse
starše in dobrotnike,
brate, sestre v milosti,
váruj, o Gospod, vse dni!

P o s p r e m e n j e n j u :

Jezus, čudež storil si:
Kruh spremenil si v Telo,
vino v svojo Rešnjo Kri:
Z angeli te molimo.

Spomin mrtvih:
Prosimo za rajne te
starše in dobrotnike,
vse, ki v vicah še trpé,
reši tvoje naj Srcé!

Oče naš:
Oče naš si, Bog v nebesih,
mi otroci tvoji smo,
ti nas váruj, ti nam vladaj
s svojo sveto milostjo.
Z bogokletjem in sovraštvom,
Bog, te žalijo ljudje,
daj, naj vse stvari na zemlji
tvoje hvalijo imé!

Pred obhajilom:
Jagnje božje, ki nosilo
križ za grehe si sveta,
kri za vse ljudi točilo
iz presvetega Srca,
vemo, mnogo smo grešili,
nismo vredni, Jezus, te,
vendar prosimo te, pridi
in ozdravi duše vse!

Po obhajilu:
Naša srca tabernaklji
živi in resnični so,
v njih prebiva naš Zveličar,
ki ga vdano molimo.

Naša moč si ti, Zveličar,
v najsvetejši Hostiji,
vodi naša mlada pota,
varuj nas nevarnosti.

Sklep:
Varuj dušnih nas bolezní,
vnemaj srca za krepost,
ti prižigaj luč ljubezni,
blagoslavljal nam mladost.
Daj, da vekomaj nosili,
Jezus, v srcih bomo te
in junaško se borili
bomo za zveličanje.

Blagoslov:
Bogu hvala za daritev,
zdaj pojdimo vsi domov,
prej pa Jezusa prosimo
za nebeški blagoslov.

Po blagoslovu:
Blagoslov smo tvoj prejeli,
o Zveličar ljubljeni,
zdaj odhajamo veseli, —
dobri Jezus, hvala ti!

Konec:
V tvojem miru naj živimo,
v tebi se radujemo,
zate delamo, trpimo,
tebe le naj ljubimo!

Trobina Stanko:

Misli k razumevanju cerkvene glasbe.

Pri vsaki umetnini, ki jo človek dojema, najsi slika, literarna, plastična ali katerakoli druga, mora biti človek usmerjen v svet, ki mu po svoji idejni in čustveni strani kaže in odkriva lepoto. In pri vsaki umetnini, ki jo hoče razumevati, najdemo tudi neki pomen in neko korist (ugodje), kar nudi umetnina sama. Povsod pa moramo iskati nekak ključ in ravnilo za razumevanje umetnine same. Tako je tudi pri glasbeni umetnosti in v posebni vrsti tudi pri cerkveni glasbeni umetnosti. Nobena cerkveno-glasbena umetnina se nam ne predstavlja brez pomena in smisla, kajti vsaka glasbena kompozicija v katoliški cerkvi — pa naj bo

še tako preprosta melodija, recimo koral — ima svoj smisel in pomen, ki je vredna razmišljanja in poglobljanja v njegovo razumevanje. In dejstvo, da je cerkveno-glasbena umetnost v tako ozki zvezi z drugim važnim činiteljem — cerkveno liturgijo, nam tako v odlični meri potrdi misel, da je cerkveno-glasbena umetnost tako bogata s svojimi umetninami in njih razumevanjem, saj je ravno cerkvena liturgija polna pomenskih in vsebinskih činov, ki nam odkrivajo svoj globoki smisel in pomen.

Kaj je mišljeno pod »razumevanjem cerkvene glasbe«? Ali je pri tem mišljena zaznava čutnega vtisa, ki ga na nas napravi glasba sama, ali morda razumevanje golega teksta, ki je pridejan glasbenim telesom, ali morda vtisi, ki sledijo ob doživljanju določene kompozicije, ki zaposlijo naše čuvstvovanje in mišljenje, da tako rekoč aktivno sodelujemo ob proizvajanju? Da in ne. Poglejmo!

Pred nedavnim sem imel priliko o tem govoriti z izobraženim človekom. Govorila sva o glasbi, o današnji svetni, narodni, moderni in tudi o cerkveni. Dejal mi je:

»Jaz ne morem razumeti, zakaj se cerkev tako tesno naslanja na koral, na to malovredno petje, in ne pusti v cerkvi peti modernih, krasnih stvari.«

»Kako mislite to? Saj koral je umetnina in v cerkvi se proizvajajo tudi moderne kompozicije,« sem mu odvrnil.

»Ni res, saj se v cerkvi nikdar ne slišijo tako lepi komadi, kakor kje v gledališču ali koncertni dvorani.«

»Ali mislite na valčke ali šlagerje ali kaj drugega?«

»Ne; ampak tako na lepe in vesele stvari, da ima človek nekaj od tega. Takšne stvari naj bi se proizvajale, pa bi cerkev imela drugo privlačnost.«

»Kaj si predstavljate pod ‚lepe in vesele stvari‘? Vi nimate pravilnega razumevanja o cerkveni glasbi in hočete napraviti iz cerkve koncertno dvorano ali gledališče. Cerkev ima popolnoma drug namen, kot koncertna dvorana ali gledališče in zato se tudi njena glasba loči od onih dveh. Cerkev je hiša božja in služi za ‚slavo Boga in posvečenje vernikov‘, kakor je povedal papež Pij X. v svojem znanem ‚Motuproprio‘, ki je najvišji zakonik za cerkveno glasbo. Dasiravno pa ima cerkev zakone, ki na eni strani določajo norme, po katerih se naj ravna njena glasbena umetnost, pa nudi po drugi strani neizčrpno polje glasbenega ustvarjanja, in morda ona izmed vseh vrst glasbe podaja najrazličnejše varijante in možnosti glasbenega udejstvovanja. Oglejte si samo zgodovino! Pokazala vam bo obširno polje s tisoči in tisoči umetniki, ki so se proslavili v cerkveno-glasbeni umetnosti na najrazličnejši način. Koral, srednjeveške polifonske skladbe, moderne kompozicije za cerkev in za koncertno dvorano, vedno in povsod imate glasbeno ustvarjanje, ki razkriva velike umetnine in njih umetniško lepoto. Treba je le pravilno in smiselno razumevati in študirati vse to, potem pride človek do pravilnega doživljanja in razumevanja teh umetniških vrednot.«

»Da, da; imate prav.«

Nepravilno pojmovanje in preplitvo umevanje dovede človeka do krivih sodb. Umetnine, ki so zrasle v katoliški cerkvi, imajo svojo polno veljavo in pomembnost. In če morda danes kdo trdi: Koral ni za moderni čas, proč s koralom, je to samo dokaz in znak, da je njegov pogled v koralne umetnine minimalen, oziroma ničev. Res je, da je koral tista vrsta cerkvene glasbe, kjer je v prvi vrsti poudarjena idejna stran glasbenega telesa, torej besedilo in njegov vsebinski pomen, dočim je glasbena stran potisnjena nekoliko v ozadje. Toda ta glasba, koral, nima namena vzbujati čutne vtise in učinke, kakor kakšna posvetna, poskočna skladba, ki draži naše uho in živce, ampak hoče naš duh dvigniti v svet nadčutnih, nadtvarnih idej v spoju besedila in preproste melodije. In vprav v tej sintezi preproste, a lepe melodije (ki pa je tudi smiselno zgrajena) in besedila, ki ima navadno globok religiozni pomen, vprav v tem je tista umetnina, ki da koralu tako vzvišeno lepoto. Koral je svet in vzvišen in vzbuja močna religiozna čuvstva. Ko sem bil pred nedavnim v Zagrebu, sem zavil v nedeljo dopoldne mimo Kaptola k frančiškanom. Pri cerkvi sem srečal poznano izobrazeno gospodično, ki je hitela iz cerkve. Po iskrenem pozdravu sva se nekoliko razgovarjala in beseda je prišla tudi do petja v frančiškanski cerkvi. Pravila mi je, da gre najrajši v to cerkev in to radi — koralnega petja, katerega najrajši posluša in pri katerem uživa. Številni interni moški zbor podaja koralne mašne speve, vmes pa vpleta včasih polifonske mašne skladbe, ki odgovarjajo duhu liturgije.

Da, v koralu je umetnost, v koralu je lepota, v koralu je doživljanje! Zato ne razumeva prav koral tisti, ki so mu višek vse umetnosti nizki in plehki poulični in drugi komadi, ki so skoro brez vsake vrednosti in pomembnosti, prazni na idejah in le »dražijo uho«. Samo poslušajmo pravilno predvajanje katerega »hymnusa«, prefacije ali katerega izmed drugih koralnih spevov! Ne moremo si predstavljati, da bi bila globokost religiozne misli in lepa melodija še kje drugje izražena v taki harmoniji, kakor v koralu. Kār vidiš, kako vstaja izza te umetnine veličastvo hiše božje, kako se v lepoti božjega hrama dvigujejo molitve, ki kakor najlepše slikarske umetnine napolnjujejo cerkev božjo, in v sredi med tem zaslutiš in vidiš početnika in stvaritelja vseh umetnin — Boga. Prav je imel O. C. Vivel, ki je raziskoval estetsko stran koralu in rekel: »Glasbena stran (koralu, op. p.) se ravna po smislu teksta; napevi so čisti in sveti, kakor sam tekst, bogati na umetniški lepoti oblik, ki so duša in življenje melodij. Polni so radosti, nežnosti in lepote. V njih ni sentimentalnosti, slabosti nizkosti, ampak samo plemenito dostojanstvo. Ti napevi so odsev božji, s katerim Bog deluje na človeško srce.« (M. Zjalič: Crkvena muzika.)

Res je, da se zdi koral nam ljudem, ki živimo v času, ko je glasbena umetnost polna najrazličnejše akordike in harmonije in ko je polifonska glasbena umetnost tako rekoč dosegla svoj višek, nekoliko oddaljen in tuj.

Toda človek, ki se zaveda vrednosti in pomembnosti historičnih vrednot in zlasti historičnih umetnin, jih ne bo samo sprejel, ampak se bo z veseljem in podvojeno silo vrgel nanje in jih z zanimanjem proučaval. Ali je Mozart zastonj dejal, da bi dal vso svojo slavo za eno mašno prefacijo? Ali je Wagner zastonj večkrat rekel, da ima katoliška cerkev v koralu najvzvišenejše pesmi, kar jih je stvaril človeški um? Tako kakor ti glasbeni velikani in drugi izobraženci moramo tudi mi razumevati koral in njegove vrednote.

In da pogledamo še korak dalje v razvoju cerkveno-glasbene umetnosti, k mogočni klasični polifoniji in moderni, pridemo spet k svojskemu razumevanju skladb te vrste. Te skladbe nam odkrivajo globino svoje lepote in umetniške vrednosti v tem, da je poleg religioznega besedila, ki nas popelje v svet nadnaravnosti, glasbena stran obdelana mnogo bolj natančno in podrobno, kakor koral. Lepota se stopnjuje z mnogoglasjem, kateremu se pridružijo še ritem, tempo, dinamika in druge glasbene fineše. Skladbe te vrste se odlikujejo po nekaki izraziti miselnosti in čuvstvenosti ter nam nudijo neizmerno »globokost in širino« v črpanju njih umetniških biserov. Je-li mar brez pomena dejstvo, da so skladbe odličnih Palestrina, Orlando di Lasso, Gallusa in drugih v dobi moderne glasbe tolikokrat na dnevnem redu? Je-li mar brez pomena dejstvo, da hodijo moderni glasbeniki in esteti iskat lepote in dragocenosti nazaj v »temni« srednji vek? Moderna glasba, ki je iskala višek umetnosti v najbolj divji kromatiki in raztrgani akordiki, hoče spet nazaj k umetninam tajinstvene, mirne in lepe diatonike. V tem je zopet poudarjeno pravilno mišljenje Pija X., ki je v »Motuproprio« podal smernice cerkveni glasbi: Glasba naj odgovarja liturgiji sv. Cerkve!

Da. Tako moramo tudi danes misliti in razumevati cerkveno glasbo, ko se vodi reforma v pogledu cerkvene glasbe. Glasba mora odgovarjati cerkveni liturgiji, ker je nje bistven del. In v tem je iskati moč nove reforme in v tem, v harmoniji cerkvene glasbe in liturgije je tudi iskati lepoto cerkveno-glasbenih umotvorov.

Dr. A. Dolinar:

Zgodovina katoliške cerkvene glasbe.

(Dalje.)

Močno žarišče instrumentalne glasbe so bile dvorne kapele, ki so jih vladajoči svetni knezi na svojih dvorih vzdrževali: odlični skladatelji, pevci in godbeniki so pripadali tovrstnim udruženjem. Poleg oskrbovanja glasbenega dela pri svetnih dvornih slavnostih je njim pripadala tudi dolžnost skrbeti za cerkveno glasbo v njihovih družinskih kapelah: nujno je iz tega narastla skladateljem naloga, pisati skladbe v takem obsegu in s takim instrumentalnim spremljanjem, ki je bilo ravno primerno razmeram dotičnega dvora. Zlasti druga polovica 16. stol. nam prikazuje polno

cerkvenoglasbenih del z instrumentalnim spremljanjem: v naslovu je navadno že očitana smernica, ki pove, kako je instrumentalno spremljanje prikrojeno. (Zbirki petglasnih motet — izišlih 1562 v Benetkah — doda Orlando navodilo: Za izvajanje pevskih glasov ali instrumentov katerekoli vrste: kar znači, da so instrumenti povzeti od pevskih glasov.) Namen te navedbe more biti vsekako dvojen: ali so instrumenti pojačali pevske glasove, ali pa — izostale — nadomestili. Zlasti je v tem oziru važna dunajska cesarska dvorna kapela: sledovi njenega delovanja segajo tja v 15. stoletje; od sredine 16. stoletja je pa možno njeno udejstvovanje v sklenjeni vrsti zasledovati. Instrumentalistov je svojedobno štela 70, med njimi so bile včasih prvovrstne moči, n. pr. organist Gotlieb Muffat (1717—1763). Glavno torišče tega udruženja je bila cerkvena glasba: o postnem času so izvajali oratorije v italijanskem jeziku. S svojimi umetniškimi močmi so pa zlasti podprli tudi pevski kor dunajske stolnice sv. Štefana, ki je bil ravno glede cerkvene glasbe na zelo visokem stališču¹. Iz življenja Orlanda Lassa (Cerkv. Gl. 1932, str. 46) poznamo važnost monakovske dvorne kapele, ki je štela 90 osebja — pevcev in godbenikov. Orlando je bil vodja od l. 1557 do smrti 1594. Med njenimi člani je bil tudi Nizozemec Cyprijan de Rore. Važnost papeške kapele poznamo že iz Palestrinovega življenja (Cerkv. Gl. 1932, str. 105).

Posebno važno vlogo igra v razvoju instrumentalne glasbe beneška šola. Kar je bila papeška kapela v Rimu, to je bila stolnica sv. Marka v Benetkah. Njen sloves pričanja z vodstvom Willaerta (Cerkv. Gl. 1932, str. 167). Oba nasproti si stoječa kora Markovih cerkev sta mu dala povod, da je postavil na vsakega pevski zbor, ki sta si po načinu starega antifonalnega petja medsebojno odgovarjala, ob raznih mestih sta se pa združila. Nova pestrost in zvočna barvitost takih skladb je bila razumljivo povod, da je to večzborje tudi drugod našlo polno odmeva. Vse to je povzročilo, da je bil zlasti razvoj beneške šole v vsem poteku docela svojstven. Slikovitost, barvitost, večzborje, deljeni zbori: kar je povzročilo harmonsko polnost in menjajoče se zvočne učinke. Vedno večja uporaba alteriranih tonov (kromatike) mnogo pripomore do razkroja sistema cerkvenih tonov, vodenju glasov in akordnim tvorbam prinaša več prožnosti, gibljivosti in zvočne barvitosti. Istočasno povzroči živahnejša ritmika pestrost in raznolikost glasbenega stavka. Novost pa, ki pade v območje beneške šole, je zlasti močan porast instrumentalne godbe tudi v cerkvenoglasbenih delih.

Svoj višek doseže beneška šola v delovanju obeh Gabrielijev (Cerkv. Gl. 1932, str. 168): Andrej, naslednik Nizozemca Klavdija Merula pri orglah, je miren orač svoje dobe, dočim spada Janez po svoji pomembnosti v vrsto Palestrine in Orlanda. Njegov součenec je bil Hassler (Cerkv. Gl. 1932, str. 172) in učenec njegov pa

¹ Prosniz: Kompendium der Mgesch., str. 161.

Henrik Schütz, ki je bival v Benetkah od 1609—1612. Glasbeno delovanje Janeza Gabrieliija je v glavnem namenjeno cerkveni glasbi, kjer se kot nov poživljajoč činitelj pojavi uporaba instrumentov. Veliko njegovih del je zapisanih vokalno, pri nekaterih se more tudi vokalni del instrumentalno izvajati, pri poznejših delih pa se postavijo vokalnemu zboru instrumentalni glasovi nasproti: deloma v samostojnem stavku ali pa menjaje se s pevskim zborom. V družbi s stricem Andrejem in Nizozemcem Klavdijem Merulom ustvarja tudi zgolj instrumentalne skladbe za orgle in nekatere vrste instrumentov.

Njegovo najboljšo delo nosi napis: *Symphoniae sacrae* — v dveh delih, ki sta izšla 1597 in 1615: ta zbirka obsega pevske in instrumentalne skladbe od 7—16 glasov, motete za 2, 3 in 4 zборе. Obeh Gabrielijev je tudi zbirka z naslovom: *Canzoni e sonate* — skladbe za 3—22 instrumentov: razporedba silovitih zvočnih mas je uravnana popolnoma po beneškem stilnem vzorcu: deljenih zborov (chori spezzati): instrumentalni oddelki 3—5 glasov se izmenjujejo, si kontrastirajo in se zopet v najrazličnejše zveze družijo. Od instrumentov pridejo v poštev: godala (Streicher), flavte, pozavne, fagoti in neke vrste rog (Zinken): posamezne skupine se dele včasih tudi po zvočnem značaju: godalni, pihalni zbor ali pa se tvorijo razna komorna udruženja različnih instrumentov, n. pr.: violina, pozavna, fagot. Med vsemi mogočo instrumentiranimi deli pa zasluži posebno pozornost skromna skladba z naslovom: *sonata con tre violini e basso se piace* (sonata za 3 violine in bas [poljubno]): genialni skladatelj je naredil tukaj prvi korak k instrumentalni monodiji in v tej navidez skromni skladbi leži jedro razvoja, ne v onih številčnih in mogočno natrpanih skladbah.

Oblikovna oznaka prvih instrumentalnih oblik je kaj slučajna in nestalna. Naslov »sonata« znači skladbo za instrumente v nasprotju z označbo: »cantata«; v literaturi 16. stol. je polno vokalnih kompozicij z izrečno pripombo: »da cantare o sonare« (za petje ali sviranje). Poleg naziva »sonata« najdemo polno posamičnih oznak v svrhu instrumentalnega izvajanja vokalnih oblik: kot n. pr.: *ricercar*, *fantasia*, *canzona*. *Canzona* (italijanski izraz za »chanson« [šanson]) znači večinoma priredbo svetnih oblik šansonov in madrigalov v instrumentalne svrhe. V splošnem znači *canzona* ostro razčlenjeno, periodično oblikovano vokalno kompozicijo strogega polifonskega stavka, preneseno na instrumentalno godbo.

»*Ricercar*« (vedno znova poiskati) se ozira na tehniko imitacije (posnemanja), kjer se dana tema znova in znova na raznih stopnjah ponavlja, medtem ko jo drugi glasovi kontrapunktično obletavajo. »*Fantasia*« označuje morda skladbe, kjer skladatelj ni vezan na morebitno besedilo.

Nova vrsta instrumentalnih oblik je izšla od koralnega vpliva. Pri liturgičnih obredih so proizvajali tkzv. speve, ki so obstojali iz več kitic: naravno je bilo, da so uvajali kratke pred- in

medigre, da je bila zaključenost večja. Oblikovanje teh mediger je bilo popolnoma prepuščeno orglavcu: morda kratki preludiji, kratki »verzeti«, podobno kot »ricercari«, ali pa je odvzel temo koralnemu spevu, ki je bil ravno tedaj predvajan: vodilna melodija (cantus firmus) je bila takoj vidna po notah večje vrednosti v ténorju, dočim so jo drugi glasovi kontrapunktično obletavali v prostem posnemanju. V tem dejstvu koreninijo vse raznovrstne koralne obdelave, znane pod imenom: koralna predigra, koralna variacija in koralna fantazija — kar vse je v sledečem 17. stol. bujne cvetove rodilo.

Med orgelskimi oblikami se je popolnoma izoblikovala tokata (toccare — tolči) kot neke vrste predigra k slovesnejšim prilikam. Možno je opaziti trodelnost v prvih tokatah: I. začetek improvizatoričnega značaja (polni akordi), II. ricercar z vmesnimi igrami in zopet III. konec — podoben prvemu.

Vsekakor lahko rečemo, da se je samostojna instrumentalna glasba porodila v naročju beneške šole pod Janezom Gabrielijem: od tu naprej je šel sedaj razvoj z neverjetno brzino naprej.

Primerno pristavlja in pripominja k temu razvoju Dr. Weinmann¹: Povsem razumljivo je, da cerkveni duh iz skladb te dobe zmeraj bolj gine. Ne smemo tega pripisovati stilnemu preobratu, tudi ne monodiji kot taki, kajti nova glasbena smer je bila za cerkev enako primerna kot prejšnja: vzrok leži v dejstvu, da so isti skladatelji zlagali hkrati za cerkev in gledališče. Za dva tako različna namena ni bilo mogoče hkrati ustvarjati, ne da bi bil eden pri tem nujno oškodovan. Skladateljeva želja in trud, da ustvari gledališču kar najboljša dela — je zaposlilo vse njegove sile in moči: hkrati so pa hoteli s svojim znanjem prednjačiti tudi v cerkveni glasbi, kamor so nujno zanesli nezdrave zunanje vplive. Cerkevne glasbe te posvetnosti ni bilo mogoče več očistiti, kar vsej sledeči dobi pečat vtisne. Tako se v 18. stoletju cerkvena glasba nagiba k teaterski: k temu pomaga veliko še okolnost, da notranja vsebina skladb stalno pada in tudi skladatelji — v primeri z mojstri prejšnjih dob — niso več na isti višini znanja in globine.

(Dalje prihodnjič.)

Viktor Čadež:

Par dodatkov k zbirki »Rihar renatus«.

Pesmarica »Rihar renatus« je domala vsakemu našemu organistu znana in se mnogo uporablja zlasti za praznik Sv. R. Telesa. A prav za ta praznik vsebuje ta pesmarica dve lepi pesmi, ki prideta malo v poštev, odkar smo dobili slovenski obrednik za procesijo Sv. R. Telesa. Prva od teh namreč, št. 16 (O quam suavis est), ima samo eno kitico latinskega besedila; druga pa, št. 17 (Caro mea), ima poleg ene latinske kitice le še slovenski prevod iste kitice. Da bosta navedeni pesmi lažje prišli zopet do veljave, ki jo zaslužita, sem podpisani

¹ Geschichte der Kirehm. str. 231.

priredil nižje stoječe slovensko besedilo, katero objavljam z dovoljenjem škof. ordinariata v Ljubljani.

Za prvo pesem (št. 16) sem uporabil najprej prevod v zbirki natisnjene latinske antifone iz prvih večernic za praznik Sv. R. Telesa, za drugo kitico pa sem segel po antifoni iz drugih večernic za isti praznik, le da sem pri obeh antifonah liturgično besedilo prilagodil Riharjevi skladbi, da se ž njo popolnoma sklada in ni treba nobenih popravil. Pri drugi pesmi (št. 17) sem dodal še dve slovenski kitici, ki sta posneti po 6. poglavju evangelija sv. Janeza in sicer po onem odstavku, kot se po novem obredniku bere (oz. poje) pri tretjem blagoslovu procesije Sv. R. Telesa, vsled česar je najbolj primerno, da se ta pesem poje pri tretjem blagoslovu. Kakor pri prvi, tako je tudi pri tej pesmi izvirno besedilo v toliko prenavljeno, da je spravljeno v sklad s skladbo in se isti nikjer ne dela sila. Da organist ne bo imel težav pri dostavljanju teh dveh kitic, je pri besedilu v oklepajih navedeno ponavljanje, kakor se mora pripisati skladbi, da ves čas gladko teče. — Nikakor pa ni rečeno, da naj se omenjeni pesmi izvajata le o prazniku Sv. R. Telesa in njega osmini, dasi sta seveda predvsem primerni takrat; pripravi sta sploh za vse pobožnosti na čast Sv. R. Telesa, torej tudi za blagoslov z Najsvetejšim, in naj bi jih rabili zlasti še v tem letu, ki stoji za našo državo v znamenju evharističnega kongresa v Ljubljani in je posebej posvečeno skrivnosti Sv. R. Telesa.

Št. 16.

O Gospod, kakó je sladák Duh tvoj božanski!
Da do otrók pokažeš svojo plemenito ljubezen,
s kruhom sladkosti vse, nam danim iz nebes,
lačne bogato nasičuješ, mlačne in grešne bogatine odpuščaš prazne.

O večerja preblažena, kjer se nam daje
v hrano sam božji Zveličar, da nas seboj nasičuje.
Obhaja se pri njej trpljenje Jezusa;
z milostjo duša se napolni in se podeljuje zastava prihodnje slave.

Št. 17.

Jaz sem kruh, ki da življenje in kdor ga uživa, ne umrje.
Kakor je poslal me Oče in po Očetu jaz živim,
tak bo tisti, ki uživa me, živel po meni
(ki uživa me, živel po meni).

Če ne boste uživali mesa Sinu človekovega,
dušnega življenja v sebi ne morete ohraniti.
Kdor ta kruh jé (kdor ta kruh jé), bo živel na veke
(kdor ta kruh jé, bo živel na veke).

Kos Avgust:

† Župnik Ivan Nep. Renier.

Kakor so nam bili javili, je preminul dne 5. decembra 1934 po operaciji v Zagrebu vpokojeni mestni župnik v Krškem in posestnik na Trški gori pri Krškem č. g. Ivan Nep. Renier v 67. letu starosti. Pokopan je bil dne 7. decembra na mestnem pokopališču v Krškem. Razen mnogih izrednih zmožnosti in vrlin je dičila pokojnika med drugimi tudi izredna skrb za gojitev dobre cerkvene glasbe.

Tej njegovi skrbi smo stali zvesto na strani vsi mnogi organisti in cerkveni pevovodje za oni čas, ko je on župnikoval v mestu Krškem, in teh ni bilo malo. Razen pisca teh spominov so organistovali pri mestni župni cerkvi v Krškem za njegovega župnikovanja: Kosem, Flerin, Učakar, Horvat, Fras Ferdo in Ocvirk Leopold. Vzrok te silne menjave je bilo pač neurejeno službeno razmerje vsakokratnega organista pri mestni župni cerkvi. Že njegov prednik župnik Škufca Ljudevit je podvzel korake, da se slaba plača organista vsaj nekoliko izboljša. Ko je po preselitvi g. Škufce kot župnika v Kranjski gori prevzel župnijo Krško g. Renier, je skrbel, da se ta stvar uredi. Ni mu pa bilo možno storiti vse po želji. Ali že organistu Frasu, ki je nastopil nekako začetkom l. 1903, je izboljšal existenco, a tudi ne tako znatno, da bi si bilo možno ustvariti položaj. G. Fras je l. 1905 odšel v Ptuj, kjer deluje še danes pri proštiji cerkvi. Sledil mu je g. Ocvirk Leopold, ki pa je bil l. 1908 meseca septembra imenovan kot stolni koralist na škofijsko katedralo v Djakovo, kjer je še danes. Nasledil sem ga na ponudbo pok. g. Renierja jaz. Takoj po odhodu g. Ocvirka je g. Renier podvzel akcijo, da se sezida na župnijskem svetu, ki ga je on prikupil od ge. Antonije Kugler, posebno poslopje. V pritličju je dvorana, a v prvem nadstropju dvojno stanovanje, od katerih je eno namenjeno za vsakokratnega organista. Tako se je glasil tudi takratni razpis te službe v »Slovincu« (30 gl. plače in prosto stanovanje). Za takratne razmere čisto čedno, posebno za začetnika. Ponudbo g. Renierja sem sprejel, dasi ravno je bilo mnogo drugih kompetentov. Zelel je imeti starejšega organista, opremljenega s potrebno kvalifikacijo in pa, da bo red pri hiši, ker je bil g. Renier mož reda, točnosti in natančnosti, in s potrebno avtoriteto! V teh točkah pa sva se strinjala in tako sem organistoval vse do njegovega odhoda v pokoj, nekako do l. 1911.

Prepričan sem, da je mnogokrat posegel v lastni žep ali pa izprosil primeren dodatek za vzdrževanje in primerno plačilo organistovske službe pri veliki dobrotnici krškega mesta g. Hočevarjevi. Z njeno pomočjo se je zidala omenjena hiša.

V razgovoru z menoj je tudi večkrat omenil, da bo njegova skrb, da stori ga. Hočevarjeva nekaj bodisi s kakim legatom ali ustanovo za organista župne cerkve v Krškem. Tudi si je osvojil moj predlog, ko sem mu nekako l. 1909 vprav na njegov god o priliki čestitanja (12. maja) tole sporočil: Ob cerkvi sv. Duha, ki stoji zraven župne cerkve, stoji staro poslopje. Umestno bi bilo, da se to poslopje adoptira za nekako dekliško gospodinjstvo šolo z internatom pod vodstvom kakega ženskega reda. Gojenke tega zavoda pa bi naj oskrbovale ali deloma ali popolnoma cerkveno petje v župni cerkvi. Bil je kar navdušen za ta predlog. In res, ga. Hočevarjeva je v svoji oporoki določila večjo vsoto za ustanovitev sličnega zavoda, a ne v Krškem — ampak v njenem rojstnem mestu — v Radovljici. Ker smo vsi organisti čutili potrebo novih orgel, je ga. Hočevarjeva določila znatno vsoto za takratne razmere, m e n d a 15.000 kron — za nabavo novih orgel, a sedanje, delo Naraksa starejšega, naj bi se prenesle v podružnično cerkev sv. Jožefa na Trško goro.

Žal, da se to ni uresničilo; škoda za krške cerkveno-glasbene razmere je neizmerna.

Za vse, kar je g. Renier storil kot mestni župnik v Krškem za podvig cerkvene glasbe, naj mu bo Vsemogočni plačnik na priprošnjo sv. Cecilije!

Te vrstice pa naj mu bodo skromen spomenik tudi v našem glasilu. R. i. p.!

O nagrobnicah.

Članek g. urednika »Petje nagrobnic pri pogrebih« v lanskem letniku »C. Gl.«, štev. 9-10, naj bi vsi pevovodje dobro preudarili in si k sreči vzeli. Čudno je res, da celo v krajih, kjer imajo zelo zmožne pevovodje in izobražene pevce, pojo navadno le vedno iste nagrobnice. Od tiste dobe, ko nam je na gimnaziji naš verni profesor in član pevskega zbora Gl. Matice Vodušek enkrat rekel: »Blagor mu, ki se spočije« je najlepša nagrobnica, je glasbena literatura v vseh smereh silno narasla tudi glede nagrobnic. Prav je torej, da je g. urednik v onem članku napisal glasbeno literaturo nagrobnic, da se oni, ki jih bo članek razgibal, znajo lotiti tudi nagrobnic, ki so biseri in se žal premalo pojejo. Pri nas pojejo enajst nagrobnic. Med temi vse tri vzorne nagrobnice našega rojaka gosp. kanonika Frana Ferjančiča, ki se nahajajo v Maroltovi zbirki. Mimogrede naj omenim, da je prof. Bajuk, ko je kritiziral Maroltovo zbirko nagrobnic, zapisal o Ferjančičevi »Z Bogom, brat predragi!« to kritiko: »Ta pesem je tako lepa, da ji ne vem para.« Velika pohvala od priznanega strokovnjaka! Torej, pevovodje, kar lotite se je. Kot zanimivost poročam, da so vse tri Ferjančičeve nagrobnice peli na pogrebu njegovih staršev, seveda »Z Bogom« skraja »Z Bogom, oče dragi!« in »Z Bogom, mati draga!« Ne bo menda kmalu slučajja, da bi staršem zapeli kar tri nagrobnice sina-skladatelja in da bi ta poslušal melodije, v katere je izlil čuvstva ločitve, kot jih je poslušal g. kanonik, ki je prišel, da pospremi na zadnji poti svoje vzorne starše. — Pred 11 leti je umrla na domu nečakinja g. kanonika Ferjančiča, ki je bila zgledna dijakinja. Ker ni mogel priti na pogreb, sem mu potem pisal o lepi njeni smrti in o pogrebu, kjer sta ji moški in dekleški zbor zapela šest nagrobnic. G. skladatelj mi je potem odpisal, da je to število rekord pri enem pogrebu zapetih nagrobnic. — Tu pojo nagrobnice pri velikem delu pogrebov in tudi štiriglasno Arkotov Miserere med žalnimi sprevodom. Kako mogočno se sliši in pretresa srca, ko ga poje kakih 20 čvrstih gl. Prav bi bilo, da bi povsod, kjer pojo nagrobnice, peli med pogrebom tudi krasni Arkotov Miserere, ki se nahaja v Maroltovi zbirki nagrobnic. Kjer imajo pravico peti v svojem jeziku, pa naj pojo: Usmili se me, o Gospod!

Besedilo nagrobnic naj bo vedno tako, da je v skladu s pogrebom, ki ima pri nas, ko še nesejo križ pred sprevodom in ga duhovnik spremlja, še vedno verski značaj. Nadalje naj se pomisli, da je pogreb ločitev in slovo in da so srca preostalih žalostna, potrebna sočutja in tolažbe. Zato ob najbolj žalostnem slovesu niso na mestu svetne pesmi, ki so jih morda s pokojnikom pevci peli v veseli družbi. — Moj blagi pok. nadučitelj g. Janko Skrbinec je trdil, da je pesem: »Vigred se povrne«, njegova. Peli so jo prijatelju za slovo, ki se je poslavljaj iz kraja. Lepa je. O tej pesmi piše gosp. urednik v tozadavnem članku pod črto na strani 145: »More se peti, če se pojejo obe kitici.« Pri nas smo podložili tej melodiji lepo besedilo, ki ga je prinesel »Slov.«, mislim leta 1923 v nekem dopisu iz Štajerskega, ko so ga peli na melodijo »Vigred se povrne« o priliki blagoslovitve spomenika padlim vojakom. Besedilo se glasi:

Vse na svetu mine,	Onkraj groba snidemo
smrti vse zori;	se za vekomaj.
mlado lice zgine,	Vsi za vami pridemo
cvet se obleti.	v večni, sveti raj.

Prav piše v članku g. urednik, da Gallusova skladba: »Ecce quomodo moritur justus« (»Glejte, kako umira pravičnik«) ni nagrobnica. Vendar mislim, da bi se smela peti o priliki pogreba pod sledečimi pogoji: 1. da je pokojnik

duhovnik, 2. da je sveto živel, 3. da je trpel za božje kraljestvo, in 4. da se poje v cerkvi. Znani izrek »Sacerdos alter Christus«, duhovnik — drugi Kristus, pomeni veliko oblast, ki jo ima duhovnik. Če sme duhovnik, pooblaščen od Kristusa, grehe odpuščati, spreminjati kruh in vino v Telo in Kri Jezusovo itd., bi se mu smelo ob slovesu kot drugemu Kristusu zapeti: »Glejte, kako umira pravičnik!« Vsi zgoraj naštetih pogoji so bili spolnjeni pri pogrebu p. Hugolina Sattnerja, torej je Glasbena Matica prav pogodila, da je prezaslužnemu skladatelju p. Hugolinu zapela klasično in pretresljivo slovo: »Glejte, kako umira pravičnik!« Upam, da bo s to razlago zadovoljen moj dobrotni prijatelj, velezaslužni mons. Josip Dostal, ki je g. urednika opozoril na to besedilo, in tudi g. urednik, kot pisatelj članka: »Petje nagrobnic pri pogrebih.«

Kos Avgust:

Nagrobnice.

K zanimivim in preglednim podatkom glede slovenskih nagrobnic, ki nam jih je v lepem sestavku podal v 9. in 10. številku letnika 1934 č. g. urednik C. Gl. mons. Stanko Premrl, naj podam v spopolnitev tega zanimivega in podučnega članka nastopne vrstice kot spopolnitev tega spisa.

Med nagrobno v ožjem smislu te besede bi bilo šteti vsekako prekrasni motet na besedilo »Ego sum resurrectio« v D-duru, ki ga je za moški zbor zložil blagopokojni P. Angelik Hribar. — Premnogokrat sem čul ta spev ob raznih pogrebih v letih 1891—1893 v Ljubljani (med drugimi osobito izborno ob pogrebu slovstvenika prof. Jožefa Marna) zbor ljubljanskih bogoslovcev pod vodstvom bogoslovca-četrtletnika g. Tomaža Rožnika, ki je umrl l. 1919 kot župnik v Dobrničah. V ljublj. semenišču je takrat vodil in podučeval bogoslovce petje veleč. † svetnik P. Hugolin. — G. Rožnik je fungiral kot nekaj podvodja in vodil pevce-bogoslovce ob raznih nastopih pri pogrebih prav strumno, Pevski zbor bogoslovcev ljubljanskih — kakih 14 do 20 gospodov je bil tisti časi in za takratne razmere izvrsten — da, na višku! — Ta motet odnosno nagrobno mi je dal v prepis g. Rožnik. Jaz sem to skladbo mnogokrat izvajal bodisi kot nagrobno — bodisi kot motet v letih 1900—1902 z mojim takrat zelo dobrim moškim zborom v Krškem. Kot motet sem ga uporabil za ofertorij ob slovesnih prilikah po recitiranem ofertoriju »de die — odnosno »de festo«. Leta 1900 sem ga uporabil celo ob procesiji sv. Rešnjega Telesa po zadnjem blagoslovu. To procesijo je vodil tistikrat dekan in nadžupnik iz Vidma, državni poslanec Žičkar Jožef. Zelo se mi je obneslo. Ker je besedilo iz sv. pisma n. z. in se v bistvu nanaša na presv. Evharistijo in torej prikladno za eventualne evharistične slovesnosti, je po mojem mnenju umestno, to prelepo kompozicijo primerno uporabiti kot motet. Sicer pa spada ta skladba med nagrobne, ker se besedilo moli v oficiju za mrtve v hvalnicah. V Ptujju sem hotel nekoč zadevo spraviti na spored v slovenskem prevodu — ki sem si ga sam priredil —, a ker sem imel pri moškem zboru zelo slab material, sem bil primoran, to namero opustiti.

Drugo nagrobno na to besedilo »Ego sum resurrectio« sem zalotil v lepi zbirki do 100 moških zborov, ki je bila last župnika g. Škufca Ljudevita, župnika v Krškem, ki je umrl upokojen v Kamniku.

Skladbica je bolj šibka, skladatelj ni bil označen, soditi pa po strukturi je izšla izpod peresa Riharja Gregorja ali vsaj Rihar Gregorja mlajšega. — Imel sem jo v prepisu, a založil. Napisana je v D-duru.

Nadaljno nagrobno s slovenskim besedilom sem zasledil v zbirki »Cerkveni Orglavec«, zbornik, ki ga je izdal v letih 1882—1884 Tribnik Karol, župnik na Teharjih. — Ta glasbeno manj vredni zbornik je bil v gornjih letih mnogo v rabi pri organistih v lavantinski škofiji. Takrat zelo razširjen.

Zasledil sem ta zbornik v glasbeni ostalini organista pri frančiškanski cerkvi in učitelja na samostanski ljudski šoli v Nazarjih v Savinjski dolini, frančiškana fr. Norberta Gregla. Kdo je to skladbo zložil, ni zaznamovano. Morda župnik Tribnik sam — ali pa brat, njegov učitelj Tribnik Gregor. Skladbica je skromna, toda čedna; potrebna nekaj korektur, sicer porabna. Pisana v Es-duru.

Za mešani zbor sem zložil nagrobnico na prosto po meni obdelano besedilo — *Requiem aeternam* »O Bog — vsem vernim mrtvim večni mir in pokoj daj« itd. — Zložil sem ta zbor 1. 11. 1895 v Radečah pri Zidanem mostu, kjer sem fungiral takrat kot pevovodja pevskega društva »Kum« za to društvo odnosno za njega zbor. Morali bi ga popoldan že peti na pokopališču, a je bilo za izvedbo premalo vaj in ga takrat nismo izvajali. Ena vaja je bila premalo, pevske moči v mešanem zboru prešibke. Uporabil sem pa to nagrobnico uspešno leta 1907 ob priliki pogreba gdč. Milke Gregoričeve v Krškem z mešanim zborom ad hoc sestavljenim, in se mi je prav dobro obnesla. Rokopisa sta dva, enega ima frančiškan organist fr. Leopold Kos pri Sv. Trojici in Slov. goricah, drugega pa g. Planinšek Martin, organist v Trziču na Gorenjskem.

G. Planinšek mi je sporočil, da se mu je izvajanje posrečilo. Skladbo držim v A — in E molu — srednji del v Es-duru. Naj bo vzorni sestavek velč. g. urednika C. Gl. s temi podatki spopolnjen.

Preverjen sem, da hrani še marsikateri pevovodja kako tako stvarico ali v svojih zbirkah ali pa se nahajajo v kakih arhivih. Naj se vse popiše ali objavi, da se ne pogubi in pozabi!¹

Nove orgle »Glasbene Matice« v Ljubljani.

18. delo g. Franca Jenka.

Dispozicija:

I. manual:	II. manual:	Pedal:
1. Principal 8'	7. Burdon 8'	12. Subbas 16'
2. Dunajska flavta 8'	8. Vox coelestis 8'	13. Burdon 16'
3. Gamba 8'	9. Principalino 4'	(ex 12+7)
4. Flauto traverso 4'	10. Dulciana 4'	14. Burdunal 8' (ex 12)
5. Sesquialtera 2 ² / ₃ ' 1 ² / ₅ '	11. Zvonček 2'+1'	
6. Oboa 8'		

Zveze:

Man II—I	Supokt. II
Supokt. II—I	I. ped.
Subokt. II—I	II. ped.
Supokt. I	supokt. I. ped.

Zbiravniki:

Prosta kombinacija
p, mf, f, f II. Tutti
Zatvornice za vse orgle,
izvemši prospekt
Generalni crescendo (valj).

Posamezni registri so značilno intonirani, pa vendar ne pretirano, tako da se vsi vzorno lahko z drugimi kombinirajo (vežejo).

Principal 8' je poln, pa hkrati mehke, po svojem značaju se bliža lepotnemu vzoru našega slavnega Križmana (Silbermana).

Dunajska flavta 8' je svetla, zelo voljna.

¹ G. piscu se za njegove podatke najlepše zahvaljujem. — Tudi sam sem zvedel po objavi dotičnega članka še za nekaj slovenskih nagrobnic. Emerik Beran jih je zložil več za zbor s trobili. Anton Grum ima štiri za moški zbor, v Somrekovi zbirki »Kvišku srca« so štiri, † Ivan Pogačnik jih ima nekaj v rokopisu. — Urednik.

Gamba 8' nežna, ker je nekoliko širše menzurirana, ima manj ostrine, tako da se bliža lepoti stare mehke viole.

Flauto traverso 4' poje kot izrazita flavta v orkestru, še igralčeva sapa se v srednjih legah čuje. Zelo lepo se meša z ostalimi registri.

Oboa 8' je v svoji orkestralni legi zelo značilna, ljubka, v nižji legi prehaja v značaj fagota.

Sesquialtera $2\frac{2}{3}$ ' $1\frac{3}{5}$ ' (druga kvinta in tretja terca nad temeljem) je za razne dražljive in originalne kombinacije neprecenljiva. Polnim orglam pa daje korne-tovo širino.

Burdon 8' je gladek, rahlo se oglašajoča druga kvinta mu daje življenje in značilnost.

Vox coelestis 8' je dvovrsten register: ena vrsta je eolina 8' (ožje piščali), druga vrsta Dolce 8' (nekoliko širše, proti vrhu lijasto razširjene piščali). Gladek je, nevsiljivo valuje, za vsako kombinacijo uporaben, zelo nežen.

Dulciana 4' je liha, sama zase neznatna, pa izredno porabna za mešanje re-gistrov; vsako vrsto nepričakovano lepo osvetli, tako da ne čutimo oktave, ampak samo razjasnjen, osvetljen ton.

Principalino 4' je gladka, nekoliko tišja svetla principalova oktava.

Zvonček 2'+1' živ, zelo uporaben register v kombinacijah kakor v polnih orglah, ki jim s sesquialtero daje potreben blišč.

Subbas 16' je zelo srečno intoniran, tako da tudi polnim orglam — in zlasti še tem — daje mogočno podlago.

Burdon 16' je kombiniran iz Subbasa (12 najnižjih piščali ima slabejšo sapo) in Burdona v II. manualu. Za tišje registriranje vse hvale vreden.

Burdonal 8' je kombiniran iz Subbasa, najvišjih 12 piščali je samostojnih.

Funkcija je točna, da se dajo na orglah izvesti ritmične brzine kakor na klavirju z angleško mehaniko.

Polne orgle so mogočne, pa vendar mehke.

Omara — po zanimivih načrtih arhitekta J. Platnerja — v osnovi izhaja iz preproste dekoracije Hubadove dvorane. Krase jo v timpanu tri herme slovenskih orgelskih virtuozov: Gr. Riharja, Ign. Hladnika, Ant. Foersterja, ki so lepo uspelo delo kiparja Nika Pirnata. Tako umetniška zunanost soglaša z iz-vrstno notranjostjo. Šolskim in koncertnim namenom orgle popolnoma ustrezajo.

V Ljubljani, dne 14. januarja 1935.

Dr. Franc Kimovec, l. r., mons. St. Premrl, l. r., prof. M. Tome, l. r.

Iv. Mercina:

Glasovna poprava zvonov v zvonilih.

Malo časa pred svojo, žal, mnogo prezgodnjo smrtjo, je pokojni kanonik Peter Griesbacher, zvonoslovec-prvak, izdal brošuro Glockenstimmen (uglaševanje zvonov). Glavna predhodnica ji je bila knjiga Glockenmusik, ki je izšla l. 1927.

Kakor že ime kaže, je brošura namenjena pouku, toda spretni in duhoviti pi-satelj je znal ta pouk izvajati iz svojih neštevilnih, dneve trajajočih posetov na zvo-nikih in v zvonarnah s tako zabavno spretnostjo, da je iz spisa izločil občutne osti poučne suboparnosti.

Čitatelj, ki temeljito proučuje to brošurico, ne more razumeti, kje je našel pi-satelj toliko moralne moči, da ni omagal pod težo truda in napora. To nam more po-jasniti le čudovita ljubezen do zvona, kot jo najdemo le pri materi do nebogljenega otročiča.

V preteklosti je bilo deljeno mnenje: na eni strani za popravo, na drugi zoper glasovno popravo zvoná, ko je prišel iz livne jame disonanten proti drugim tovarišem v zvoniku. Prvi so izjavljali: zakaj bi se soglasje ne izboljšalo, ko je mogoče; drugi pa: zakaj naj bi se s korekturo glasovna lepota dotičnega zvoná poslabšala, ko se človeško uho navadi tudi na disonance. Reči moram, da se je moje mnenje nagibalo bolj k drugemu, torej proti brošuri, četudi moje uho trpko občuti vsako najmanjšo neubranost med zvonovi v zvonilu. Prisiljen sem se odločil za to, kar mi ni prav nič ljubo. Prisililo me je tukajšnje zaostalo zvonsko stanje. Tu (menim tostran državne meje) ni naprednih, znanstveno omikanih zvonarjev in še manj ekspertov po nemškem vzorcu. Tu bi Griesbacherjeva brošura bila »bob ob steno«. Naletel sem tudi tu na kako glasovno korekturo, pa prav to dejstvo me je nagnilo, da sem jo v Zvonoznanstvu odsvetoval. Quod licet Joví, non licet boví. Naj navedem dva slučaja.

Bil sem povabljen v Solkan, naj preizkusim nove zvonove ($es^1 - es^1 - f^1$) pokojnega Broilija. Zvonov nisem odobril in zvonar jih je prelin v tedanji tukajšnji podružnici pri nekem soškem mostu. Nekega dne mi sporoči, naj preizkusim prelite zvonove v zvonarni. Našel sem mali zvon prenizek in sicer prav v kritični sredini med e^1 in f^1 . Po Griesbacherjevi nomenklaturi za dve stopinji prenizek. On deli namreč interval poltona na štiri stopinje in uči: razlika ene stopinje (= $\frac{1}{4}$ celega tona) ni občutljiva za človeški sluh ter se lahko presliši. — Tu je bila še druga neprilichnost. Soglasje je bilo toliko mol kot dur, torej nekak dvospolnik, ki ga zvonoglasje ne prenaša. Tega seveda zvonar ni razumel, le rekel je, da bo pomagal. Ker sem vedel, kako bo »pomagal«, sem ga posvaril, da naj pazi, da ne pokvari glasú zvoná. Nato on: A kaj Vi veste, saj niste zvonar! Jaz: Jutri Vam dokažem, da vem. Odhajaje zapazim, da ima vsako treh kril dva lepota obročka. Drugi dan se vrnem. Že od daleč opazim, da je volumen malega krila očividno zmanjšán. Poskusim in rečem: Glas ste zvišali, pa ga tudi pokvarili, da je skoraj enak glasu ubitega zvoná. S piljenjem ste zvonu tudi obliko disfigurirali. On: Kako morete to reči? Jaz: Glejte, na vsako krilo ste vlili dva obročka, ta zvon ima samo enega, enega ste odpilili. Tedaj zarohni: Če bi imel revolver pri sebi, bi Vas kar ustrelil. — Obrnem mu hrbet in odidem.

Drugi slučaj je tvorilo novo zvonilo podturnsko ($es^1 - f^1 - g^1$). Tu je bil pa véliki zvon prenizek. Pokojni g. župnik mi je povedal, da hoče zvonar tudi temu zvonu »pomagati«. Šel sem z g. župnikom v zvonarno, preizkusil s sluhom zvonilo ter mu priporočil, naj odsvetuje vsako piljenje. Pa zvonar si ni dal odsvetovati. — Pozneje sem slišal večkrat zvoniti to zvonilo. Mala dva sta vélikega zelo preglašala, slišalo se je kot bi bil piljeni zvon obešen na drugem zvoniku kake pol ure bolj daleč.

Taki slučaji so bili vzroka dovolj, da si nisem upal v Zvonoznanstvu priporočati korekture v zvonilih. Imel sem pa še druge razloge.

Oblika tukajšnjih zvonov ni enaka obliki nemških zvonov. Ti so bolj široki, na krilu bolj odprti, na spodnjem robu nekako poševno na ven zavihani. In prav ta poševnost olajšuje korekturo, ker je v njej manj materijala in ni tako blizu možnost preobilega odpiljenja. Tukajšnji zvonovi so bolj podolgovati, na krilu bolj zaprti, spodnji rob ni podaljšán poševno, odebeljenje navzdol se ne vrši tako polagoma in korektorju se lahko pripeti, da zaide previsoko v odpiljevanju. Skratka: nemške zvonove je lažje korigirati kakor tukajšnje.

Kdor prečíta Griessbacherjevo Glockenstimmen, pride do prepričanja, da more to delo voditi edino le strokovnjak, zvonški specialist, ki ve, kateri toni tvorijo glasovno vsebino idealnega zvoná, po katerem tonu se zvon imenuje, kateri je udarni ton, ali nima še enega ali dva tovariša, kako se razločujejo melodijski in harmonijski toni, kateri so latentni, kateri odkriti harmonijski toni, v katerem intervalu mora biti spodnji ton, v katerem prvi nadkrilni ton, s katerim tonom soglašá harmonijska prima, kateri 8 čeveljski toni oktavirajo v 4 čeveljski in celo v 2 čeveljski sferi itd.

Zdaj pa iščimo takega zvonoznanca z Diogenovo svetilko po vsem Apeninskem polotoku. Pa niti ni treba; saj nam to dovolj izpričujejo stereotipne hvalisave fraze kolavdatorjev zvonov v katalogih zvonarn. No pa ti nimajo opraviti z glasovno korekturo zvonov, to izvršujejo zvonarji-rokodelci sami. Kdo naj bi se torej predrznil pri tako primitivnih razmerah priporočati robato izsekovanje in piljenje zvonov! Griesbacher zahteva za to delo zvonarje-umetnike, zvsnske eksperte ter fino orodje in še finejša brusila. On piše: »Če gre za dosego glasovnega zvišanja ter je treba odzveti na robu krila proga 2 cm, se prepusti en del nekako 18 mm dletu, ki deluje mnogo hitreje, potem stopi v delo brusilo. Če ekspert, ki mora biti vedno navzočen (s preciznostno zvenuljo v roki), kontrolira korekturo najprej v večjih odmorih, potem vedno bolj pogostoma, nazadnje od minute do minute, mu ne more uiti moment, ko stopi uglasjanje v stadium absolutne čistosti.«

Torej tudi strokovnjak ne more presojati zvsnskega tona brez kompetentnih zvenulj. Tukajšnji 'korektorji' se pa lotevajo tega dela le z golim prirojenim sluhom! In takim 'izvedencem' naj bi se ne prepovedovala zvsnska korektura!

O tem piše Griesbacher: »Sluh sam izdaleka ne zadostuje; je pač le siromašen, nedostaten zasilen pomoček. Nikdar ne doseže absolutne natančnosti v vprašanju zvonov in zvonil. Le najnatančnejša opazovanja in preiskovanja — z zvenuljo — morejo privedi do idealnega uspeha. Kdor deluje le s sluhom, ta tava v temi in strelja v sinjino. Popolno uglasjevanje se tu nikdar ne doseže. Rajši nobena korektura kot taka, ki se opira na slušno preizkušnjo! In naj bo izvedenec glasbenik najvišjega umetniškega formata, le zvenulja mu more kazati pravo pot k popolnemu uspehu.«

Ali sem si mogel želeti boljšega potrdila za protikorekturni nasvet? S tem udarcem sem zadel še eno muho. Tukajšnji zvonar, kateremu naročnik v pogodbi prepove vsako piljenje in še bolj izsekavanje ulitega zvona, bolje pazi, da bi z livom dosegel pogodbeni glas ter se ne tolaži z morebitnim poznejšim 'pomaganjem'.

Pa seveda zvonstvo sploh ni še na višku tehnike in tudi glasovna korektura se bo morala in mogla še izpopolnjevati. Doslej se korigira le udarni ton, katerega edino le sliši neizobraženo uho. Z njim je združena tudi gorenja harmonijska oktava, ki mu sledi v morebitnem premikanju. Če je zvon vzoren, so združeni z njim odkriti harmonijski toni: prima (glavni ton), spodnja oktava, mala (ali velika) terca. Ti toni pa ostanejo, če korektura udarni ton zviša ali zniža. In to je za zdaj nedostatek dosedanje korekture, ki je Griesbacherja samega privedla v nedoslednost.

Kakor znano, je zasidrala nova struja nemških zvonoslovcev v disponiranju udarnih tonov zvonov v zvonilih glavno pozornost na harmonijsko malo terco. O tem sem pisal v Glasbeniku 1931, str. 152. K zmernejšim pristašem te nove struje je pripadal tudi pokojni Griesbacher. Zato je v svoji glavni knjigi Glockenmusik odobral le take dispozicije, v katerih je vsaj med večjima zvonovoma interval male terce ali v katerih je terca sploh izpuščena. Tako Gloria-motiv (c — d — f), Te-Deum-motiv (c — es — f), zveza teh dveh, ki jo imenuje Ideal-motiv (c — es — f — as), in marianški motiv (c — es — f — g).

Ne priporoča pa motiva (c — d — e), (ki ga K. Walter v svoji Glockenkunde ne more prehvaliti), tudi ne krasnega in živahnega Salve-Regina-motiva. Toda to ne-priporočilo nekoliko šepa. Prvi nadkrilni ton velikega zvoná ni tako gotovo mala terca, namesto nje in tudi proti volji zvonarja je večkrat velika terca. No v tem primeru postaneta zadnja motiva priporočljiva. Ali ni to svarilen klic: Pustite udarnemu tonu samooblast, ki mu tiče!

Težko je moralo biti zaslužnemu pok. Gr.-ju zapisati, da je korektura odprla pot le do udarnega tona. Tolaži se z upanjem, da pridejo na vrsto tudi harmonijski toni, da bodo torej le malo časa delili usodo »kaljene« terce.

Bog izpolni kaj kmalu slutnjo nepozabnega pokojnika!

Organistovske zadeve.

Seja društva organistov za ljubljansko škofijo se je vršila 20. februarja 1935. Predsednik in blagajnik poročala o tekočih zadevah društva. Blagajnik poroča, da je zadnje čase precej članov poslalo svojo članarino za l. 1934; vendar je ostalo kakih 30 članov še na dolgu. — V društvo so bili sprejeti trije novi člani: Alojzij Rozman, organist v Zagorju, Avguštin Fabjan, organist v Višnji gori, in Josip Arh, organist v Ribnem. V nujnih slučajih more odbor izplačati nekaj podpor. Prosilci naj vložijo prošnje! Po možnosti se bodo upoštevale. Občni zbor se bo vršil 29. aprila t. l. v ponedeljek po beli nedelji. Pri sv. maši v stolnici bodo peli udeleženci organisti v moškem zboru. Pele se bodo sledeče pesmi: 1. Premrlova »Kristus je vstal«, 2. Foersterjeva »Darovanje in svet« (Cantica sacra II. zv. št. 2), 3. Vodopivčeva »O Jezus, sladka mana« (Cerkveni moški zbori št. 65), in 4. Premrlova »Sv. Cecilija«. Organisti naj se na petje pripravijo in zbirke s seboj prinesejo! Vabimo k obilni udeležbi!

Izšla je knjižica: »*Cerkvene pogrebne določbe in pristojbine*«. Potrjene za slovenske škofije v Jugoslaviji z odlokom Svete Skupščine Obredov št. 62/392 dne 23. novembra 1932, ustanovljene z naredbo ljubljanskega škof. ordinariata dne 15. decembra 1924. Zbrane in sestavljene po avtentičnih virih. Natisnjene samo kot rokopis. Naroča se pri »Indeksu« v Ljubljani, nebo-tičnik II/201.

S 1. aprilom je *izpraznjena služba cerkvenika in organista v Ajdovcu pri Žužemberku*.

Koncertna poročila.

I. Koncerti v Ljubljani. 20. decembra 1934 se je vršil v novi župni cerkvi sv. Cirila in Metoda koncert starih božičnih pesmi, ki ga je priredil in izvajal tamošnji pevski zbor pod vodstvom svojega pevovodja g. L. Puša. Na sporedu so bile pesmi Levičnika, Vavkna, Riharja, Lavtižarja, Štolcerja in nekatere, ki sta jih priredila prof. Bajuk in dr. Kimovec. Prav dobro obiskan koncert je lepo uspel. — 7. januarja 1935 se je pod okriljem Nar. žel. glasb. društva »Sloga« vršil komorni koncert Zagrebškega kvarteta, ki ga tvorijo gg. Ladislav Miranov, Milan Graf, Dragotin Arany in Umberto Fabbri. Izvajali so Ivan Brkanovičev »Kvartet v enem stavku«, Dvořakov kvartet op. 106 in Schubertov kvintet za 2 gosli, violo in 2 čela (op. 163). Pri zadnji skladbi je sodeloval član ljubljanskega opernega orkestra in učitelj »Slogine« glasbene šole g. Gustav Müller. Zagrebški kvartet nam je kot prvovrsten znan že več let. Tudi topot se je izkazal z veliko umetniško resnostjo in močnim notranjim doživljanjem. — Praški kvartet je nastopil zadnji čas v Ljubljani dvakrat: v januarju in februarju, obakrat v Filharmonični dvorani. Vodja tega kvarteta, ki je nastal iz bivšega Zikovega, je I. violinist Švejda, drugi violinist je Berger, violist Černy, čelist Večtomov. Od Zikovega kvarteta sta ostala Berger in Černy. Ta komorna skupina je svetovno znana in izredno pomembna. Njih izvajanje je resnična, nenavadno visoka umetnost. V prvem koncertu so izvajali Dvořakov kvintet v G-duru, Janačkov drugi kvartet in Regerjev v Es-duru. Na drugem koncertu pa smo slišali Haydnov kvartet v D-duru, Schumannov v A-duru in Dvořakov kvartet v A-duru. Pri tem je kot enakovredni umetnik sodeloval naš pianist prof. Janko Ravnik. — 25. januarja se je v Hubadovi dvorani vršil *Bachov večer* kot prvi večer v spomin 250 letnice rojstva tega glasbenega velikana. Na tem večeru so sodelovali: ravnatelj

Julij Betetto (bas), prof. Matija Tome (orgle), prof. M. Lipovšek (klavir), Francka Ornikova (gosli), Štefka Korenčanova (sopran), Kocjan (oboa), Korošec (flavta), Flego (I. angleški rog) in R. Kocjan (II. angl. rog). Izvajane so bile sledeče Bachove skladbe: Koncert za gosli, oboa in klavir v c-molu, Arija »Končno, končno, duša moja« za bas z oboo in klavirjem, Recitativ in arija iz Matejevega pasijona za sopran, flavto, dva angl. rogova in orgle in Preludij v G-duru za orgle. — 16. februarja se je vršil v Delavski zbornici jubilejni koncert pevskega društva »Sava«. — 18. februarja je na komornem koncertu nastopil naš čelist g. Bogomir Leskovic in skupno z orkestrom Glasbene Matice in gojencev drž. konservatorija pod vodstvom prof. L. M. Škerjanca zaigral tri koncerte slavnih skladateljev: Tartinija, Bocherinija in Haydna. G. Leskovic je pokazal velik napredek, virtuožno odigral vse tri koncerte z izredno težkimi kadencami. Skupna igra je bila najboljša v Haydnovem, tudi sicer najlepšem in najsočnejšem izmed odigranih koncertov.

II. Koncerti drugod. V Mariboru se je vršil 18. januarja orkestralni koncert mestne godbe. Na sporedu so bile skladbe Jenka, Korsakova, Smetane, Beethovna in Wagnerja. Sodeloval je pianist prof. Zamola iz Zagreba. — V Celju je Celjsko pevsko društvo s sodelovanjem »Oljke« priredilo žalni koncert v počastitev spomina blagopokojnega kralja Aleksandra. — 27. januarja je cerkveni pevski zbor iz Šmartna pod Šmarno goro priredil koncert v Preski. Vodil ga je organist Franc Premrl. — V Šmartnem pri Litiji se je 10. februarja vršil pod vodstvom organista Jožka Cajhna koncert tamkajšnjega cerkvenega pevskega zbora v proslavo 800letnice obstoja. — Praški koncert je 5. februarja koncertiral v Mariboru. St. Premrl.

Dopisi.

Homec. — Odkar se nismo oglasili v C. Gl., so dobile naše orgle (delo bratov Zupan) 55 novih piščali, nov rezoč register, ki daje orglam poln, močan glas. Obenem so bile orgle očiščene in uglašene. — Novo je tudi to, da smo začeli z ljudskim cerkvenim petjem tudi pri sv. maši vsako 1. nedeljo v mesecu. Treba je bila seveda temeljite priprave: pouk petja v šoli, pri shodih Mar. družb fantov, deklet in žena in pevske skušnje v cerkvi. Vsako zadnjo nedeljo v mesecu poučujem namreč ljudsko petje v cerkvi. Grem med ljudi v ladjo ali pa poučujem tudi s prižnice. Organist zaigra dotično pesem, ki smo se je priučili v šoli, pri shodih Mar. družb, nato jo zapoje vsa cerkev. Prihodnjo nedeljo, 1. v mesecu, naznanim pri pridigi pred sv. mašo še enkrat pesmi, ki jih bomo peli, spregovorim nekaj bodrilnih besedi o cerkv. ljudskem petju in preberem kratek odlomek kakega bodrilnega in navduševalnega članka iz Cerkv. Glasbenika. To zelo pomaga. Peli smo doslej pri sv. maši večinoma iz najnovejše Premrlove cerkvene pesmarice: Najsvetejši, tebe počastimo, Glasno zapojmo, Oče večni v visokosti, Ti, o Marija, Bodi nam pozdravljena, Marija, mati ljubljena, Češčena bodi o kraljica, z odpevom: Marija, k tebi uboge reve, Vi oblake ga rosite, Usmiljeni Jezus, Presveto Srce, slavo, K tebi Jezus ljubeznivi, (C. Ljudska pesm., besedilo, str. 61), Glej zvezdice božje; to pesem pojejo ljudje od 2. kitice dalje drugače, kot pa je v C. lj. pesm. str. 21. — 2. kitica se glasi: Naj slava v višavi Bogu se glasi, naj mir osrečuje vse dobre ljudi, vstanite o bratje, že dela se dan, nobeden ne bodi dremoten, zaspan. (Iz stare zbirke božičnih pesmi.) Poleg tega smo gojili v preteklem letu ljudsko petje posebno pri svetoletnih procesijah iz župne cerkve na Homecu v Šmarco, ko je vsa množica navdušeno pela in ponavljala odpev: »O sveti križ, življenja luč, o sveti križ, nebeški ključ, ponižno te častimo, zvestobo obljubimo.« To je posebno hvaležna pesem za ljudsko petje.

Cerkveni pevski zbor poje pod spretnim vodstvom organista g. Pavla Jermana lepo in pravilno tudi najnovejše pesmi sedanjih skladateljev. Zbor bo sodeloval tudi pri petju na evharističnem kongresu v Ljubljani. — Fr. Govekar, župnik.

Metlika. Smo na periferiji in le redko slišite besedo o nas. O delovanju našega cerkvenega zbora v letu 1934. pošiljam sledeče poročilo.

Naš mešani zbor šteje 26 do 30 pevcev. Minulo zimo smo se kmalu po svečnici začeli pripravljati za skupen nastop združenih pevskih zborov iz vse Belokrajine. Mnogo je bilo truda in težav, taoda vsi smo bili veseli in zadovoljni 12. avgusta 1934, ker je skupen nastop v Semiču dobro uspel, 16. septembra 1934 smo doma izvajali semiški program.

Udeležilo se ga je veliko število domačega občinstva. Za službo božjo smo v minulem letu naštudirali nekaj novih slovenskih maš. Izvajali smo Mavovo mašo v čast Antona Martina Slomška, Tomčevo »Stopil bom k oltarju« in Laharnarjevo slovensko mašo. Druge cerkvene pesmi smo peli od skladateljev Mihelčiča, Premrla, Kimovca, Sattnerja, Tomca, Železnika i. t. d., peli smo v mešanem zboru. Le včasih se je ob praznikih oglasil moški zbor, ob največjih praznikih je sodeloval tudi orkester. Pri sv. maši ob osmih pa poje mladinski zbor.

Ljudsko petje smo imeli pri svetoletnih procesijah, pri šmarnični pobožnosti in posebno po podružnicah ob priliki »Zegnanja«.

Pevske vaje imamo 3 krat v tednu. Kljub večkratnemu slabemu vremenu pevci točno hodijo k skupnim vajam.

Za svoje nesebično delo so pevci vredni posebne pohvale, ki jim naj bo izrečena na tem mestu! Z veseljem zremo v bodočnost, ker trdno upamo, da se bo število pevcev zvišalo, ko bomo začeli dobivati dovolj naraščaja iz sedanjega mladinskega zbora.

Pahor Alojz.

Vipavsko. (Zadnji pozdrav.) Vedno bo ostalo najgloblje v spominu Tebi, predragi gospod urednik, kako smo na lep, sončen dan k večnemu počitku spremili Tvojo blago mamu v spremstvu osem duhovnikov z g. dekanom in obilnega ljudstva, da se ob vznožju sive gore spočije od dolgega zemeljskega truda. To je bilo 1. septembra 1930. Isti dan popoldne smo pričakali g. nadškofa dr. Sedeja, ki se je vračal z birmovanja iz postonjske dekanije in se je nekoliko ustavil v Tvojem rojstnem kraju št. Vidu. Prevzvišeni je šel v cerkev in ga spremimo. Spotoma me vpraša: »Ali naj zaigram?« »Daj!« sem Ti odgovoril. Prevzvišeni pomoli, cerkev ogleda, se zamisli v Tvoje izbrane, globoke melodije, ki si jih proizvajal na dobrih Devovih orglah, nato mi poln zadovoljnosti in vzradoščen tiho šepne: »Prav dobro dela.« Ta Tvoj pozdrav na orglah v Tvoji domači cerkvi je bil nadškofu-glasbeniku zadnji pozdrav v ljubljanski škofiji. Prihodnje leto 1931, dne 25. marca je še praznoval srebrni jubilej škofovskega posvečenja, potem začel hitro hirati, dokler ni on, veliki Marijin častilec, umrl na sobotni dan ob 3 popoldne, ko so v stolnici molili Marijino antifono »Alma redemptoris matere«, ter smo ga spremili po sončni Gorici 3. decembra 260 duhovnikov, 4 školje in ljudstva nepregledno. Dan je bil izredno topel in Sv. Gora, kamor so ga nesli, se je zlatila v sončnih žarkih. Zdaj počiva v cerkvi svetogorski poleg kardinala dr. Missia. Oba sta bila apostolska škofa in gojitelja dobre cerkvene glasbe.

Al. Kralj.

Goče. (200 letnica, nove orgle.) Lani je minulo 200 let, ko so bile postavljene — leta 1734 — v naši župni cerkvi na monumentalnem, kamenitem koru nove orgle, delo Mihaela Zajca iz Ljubljane. Toda mehanizem je bil dognan ter smo dobili leta 1930 ob 300 letnici naše župne cerkve nove orgle, delo Valička iz Gorice. Orgelsko omaro starih orgel smo pa ohranili, ker je umetniško delo in je les še popolnoma dober. Stari so rabili za taka dela dozorel les in ga sekali o pravem času. Gotovo so vedeli stari predniki bolj natančno za čas, kdaj se sme sekati, da ostane les trajno dober, kot sedanji vihravi rod, ki seže, kadar je. — Nove orgle imajo sledeče registre: Principal 8', Salicijonal 8', Burdon 8', Flavta 4', Koncertna vijola 8', Mikstura 3 vrstna, Subbas 16', Zbiralniki Piano, Mez., Forte, Tutti in superokt., subokt. in pedalne zveze. Orgle pojejo peto leto, so torej dovolj preizkušene in spričujejo, da je mojster Valiček res strokovnjak in poštenjak. Postavil jih je za 18.000 L. Všteta sta tudi prenovitev in delno razširjenje stare orgelske omare. Slovesno jih je blagoslovil ob asistenci osmih duhov-

nikov naš gospod dekan, ki je imel še prej zelo lep govor, primeren slovesnosti. Nalašč za to slavlje sestavljeni mešani zbor, broječ 34 članov, je zapel himno novim orglam in še nekaj drugih pesmi. Svojo nalogo so izvrstno rešili. Orglal je pri tej slovesnosti znani orgelski virtuoz g. Anton Vilar, takratni organist v Vipavi.

Al. Kralj.

Oglasnik za cerkveno in svetno glasbo.

Breda Šček: **Z Bogom, duša!** 7 nagrobnih pesmi za moški zbor. Loče, 1934. Cena 9 Din. Z dovoljenjem cerkv. oblastva. — Besedila Esenova in Terčeljeva so zložena v teh skladbah kar moč preprosto. Tuintam naletimo tudi na kako neizglajenost in nejasnost. A marsikatera bo prav porabna. St. Premrl.

Dr. o. Bernardin Sokol: »**Pjevajte Gospodinu pjesmu novu!**« Glazbeni monolozi. — Pred menoj leži prva serija te zbirke, ki obsega 25 zvezkov (125 pesmi). Kot pravi skladatelj v uvodu, je zbirka namenjena malim in velikim otrokom. Rodila jo je praktična potreba: hrvatske mladinske organizacije in zavodi čutijo pri zabavnih prireditvah in raznih akademijah veliko pomanjkanje mladinske glasbene literature, ki jo imajo drugi narodi v izobilju. Da bi tej stiski odpomogel, je dr. Sokol napisal celo vrsto krajših in daljših pesmi, deloma kupletnega značaja, največ za glas s klavirjem, potem nekaj glasbenih slik in kratkih vložkov za mladinske operete. Za izvajanje so lahke, le nekatere dosega stopnjo, ki bi jo označil za »srednje težko«. Pri obilici tvarine se ni mogoče spuščati v oceno posameznih skladbic, ki imajo v splošnem itak nekako isto lice. Omenim samo smernice, ki se jih je skladatelj po lastni izjavi (glej uvod) pri svojem delu držal: vedoč, da bodo te skladbe spremljali po večini glasbeni diletanti, je namenoma uporabljal diletantski način spremljanja, kot ga najdemo v katerikoli zbirki te vrste. Zato spremljanje vsakemu količkaj izvežbanemu pianistu »leži«, ker je prikrojeno roki in ne obratno. Marsikaka mesta so zaradi tega nekoliko prazna, šablonska, z višjega glasbenega stališča gledana težje sprejemljiva. No, zbirka bo kljub temu dosegla od skladatelja ji določeni namen, ker glasbeni diletanti navadno ne vprašajo, če je skladba muzikalno dobra, ampak, če je brez večjega truda izvedljiva. Posamezni, 8 strani obsegajoči zvezki stanejo 15 Din, le Miklavžev in božični (12 strani) 20 Din. Razprodaja jih Lav Cvitovac, Zagreb, Medveščak 63/II. Ker utegnejo tudi pri nas marsikoga rešiti iz zadrege, jih priporočamo. M. Tome.

20 Tantum ergo za mešan zbor. Zbral in uredil Vinko Vodopivec. Gorica, 1934. Cena 7 lir. Ti Tantum ergo so večinoma novi, le kakš trije ali štiri so ponatisnjeni iz Cecilije ozir. iz Slava Brezmadežni. Pisani so skoraj vsi v slogu, ki smo ga vajeni iz omenjenih dveh zbirk, ker so pač namenjeni zborom, ki si želijo kaj novega, a ne pretežkega. V zbirki dobimo imena sedmih skladateljev: Kokošar ima jasen, izklesan slog, v katerem je vsaka nota na svojem mestu. Tudi Komelove štiri skladbe niso slabe. Komel ima dobre domisleke, le izpelje jih ne zmeraj dosledno, kar raztrga enotnost skladbe; modulacije so na nekaterih mestih preveč sunkovite. Laharnar začetno misel v št. 7 dobro izpelje, v št. 8 pa v sredi čutimo močan ritmičen prelom, da se zdi, kot bi bila skladba sestavljena iz dveh čisto heterogenih delov. L. B. Sočenko se je že precej unesel, čeprav je v melodiji, harmoniji in modulacijah še vedno dosti nemirnega duha. V št. 10 bi kazalo pri »Praestet fides« četrtinski ritem vzdržati. Vodopivčeve skladbe so, kot smo pri njem že vajeni, solidno grajene, zato pri preprostih pevcih ne morejo zgrešiti svojega namena. Hribarja in Belarja poznamo že iz Cecilije in iz Slava Brezmadežni. V zbirki je na splošno veliko porabnih skladb. Teksti so latinski. Ker pa naši pevcii že znajo na pamet slovensko besedilo, ga lahko kar sproti podložijo. To posebno pri skladbah, ki niso preveč komplicirane. M. Tome.

Sv. križev pot. Zložil Lovro Hafner za mešan zbor štiriglasno, za ljudsko petje eno- in dvoglasno. Cena 1 Din. Sv. križev pot je zložen na novo besedilo, ki ga je

spesnila M. Elizabeta. Praksa, ki je najbolj neizprosen in najbolj pravičen kritik, bo pokazala, ali se bo ta križev pot kot skladba (besedilo je izvrstno) obnesel, posebno še za ljudsko petje. Sicer deset taktov dolgi skladbi ne moremo očitati kakih posebnih napak. Vendar bi se podpisani, če bi komponiral te lepe tekste, oziral na naslednje: v vsaki, šest vrstic dolgi kitici jasno ločimo dva dela, ki si ritmično čisto odgovarjata, a se tudi vsebinsko dopolnjujeta. V prvem delu je kratko opazovanje ozir. premišljevanje trpljenja, ki ga dotična postaja predstavlja, v drugem pa praktična aplikacija ozir. sklep, ki ga vernik napravi pri dotični postaji. Na vsak način bi kazalo to delitev tudi v skladbi obdržati. To se pa ni zgodilo, kar skladbi gotovo ni v korist. Ritmično ravnovesje pri prehodu iz $\frac{3}{4}$ takta v $\frac{4}{4}$ takt precej trpi. Sicer je pa skladba lahka za izvajanje in tudi precej pevna.

M. Tome.

Dve prošnji za verne duše. Zložil in spominu viteškega † kralja Aleksandra I. Zedinitelja posvetil Lovro Hafner. Cena 1 Din. Samozaložba. Dobiva se (kot tudi zgoraj ocenjena skladba) v Jugoslovanski knjigarni. Prva prošnja (Gospod, daj jim večni pokoj!) precej gladko teče. Druga (antifona: Verujem, da bom gledal) ima pa v začetku napačen $\frac{3}{4}$ takt namesto $\frac{2}{4}$. Tako nastanejo nesprejemljivi naglasi: V déželi živih. Góspod je moja luč in mojá rešitév. Tega ne moremo odobravati. Če pripišemo $\frac{2}{4}$ takt (s četrтинko v predtaktu!) in prestavimo taktnice, je skladba brez nadaljnega sprejemljiva.

M. Tome.

P. Hugolin Sattner: Devet mladinskih zborov s spremljevanjem klavirja. 1934. Edicija Glasbene Matice v Ljubljani. — Sattner je zadnja leta svojega življenja z veseljem zlagal mladinske zборе s klavirjem. Prvi izmed njih so izšli v »Zborih«, zadnji pa v matični posebni izdaji. Ti so se mojstru izredno posrečili. Dovršeni so in izvrstno ustrezajo svojemu namenu. Lepim pesniškim besedilom p. Krizostoma, Marije Grošelj, Josipa Gradnika in Frana Zbašnika je dal Sattner popolnoma odgovarjajoč glasben izraz. Harmonično preprosti, jasni, dasi tudi večkrat modulatorično spretno poživljeni so ti zbori predvsem melodično mikavni in vsega priznanja vredni. Oba glasova — sopran in alt — sta hvaležno pisana, bodisi da pojeta hkrati bodisi eden za drugim; klavirski stavek pa lahko in neutrudno teče svojo pot. Naši pevski mladini oziroma njih pevovodjem Sattnerjeve mladinske zборе najtopleje priporočam. Opozarjam pa, naj si vsakdo, ki bo imel s temi skladbami opravka, prej popravi nekatere tiskovne napake: na 13. strani v 11. taktu v altu je gis; na 15. strani v 8. taktu v altu e; na 17. strani v 12. taktu v basu cis; na 25. strani v zadnjih treh tekstih: b (ais) dis; na 27. strani v zadnjem taktu v basu gis; na 38. strani v 10. taktu akord h, a, s, d.

St. Premrl.

Razne vesti.

Glasbena Matica v Ljubljani si je s pomočjo Filharmonične družbe nabavila orgle, ki jih je naš mojster Franc Jenko izvršil kot 18. delo in postavil v Hubadovi pevski dvorani. O orglah samih poročamo na drugem mestu. Blagoslovitev novih orgel, ki bodo služile za pouk na šoli Glasbene Matice in drž. konservatoriju ter za razne koncertne prireditve, se je vršila 14. januarja zvečer. Orgle je slovesno blagoslovil g. stolni dekan dr. Franc Kimovec, ki je pojoč izvršil predpisane molitve, odgovarjal pa mu je del Matičnega pevskega zbora. Po blagoslovitvi je msgr. Stanko Premrl zaigral na novih orglah po dve skladbi treh slovenskih skladateljev in organistov, ki njih poprsja umetniško krasi orgelsko omaro: Riharja, Foersterja in Hladnika. Tri izmed teh skladb so bile podane s petjem. Po tej slavnostni prireditvi se je vršil občni zbor Glasbene Matice. Teden pozneje, 21. januarja se je vršilo v isti dvorani predavanje o novih orglah. G. dr. Franc Kimovec jih je pojasnjeval z besedo, g. Stanko Premrl z igranjem in dodal za sklep še dve orgelski skladbi: Nowowiejskega »Božič« in Rheinbergerjevo »Agitato«. Prisotno izbrano občinstvo je pokazalo za orgle veliko zanimanje.

Spominska plošča pri Sv. Krištofu pokopanim slovenskim skladateljem je vzdana sredi drugih marmornatih plošč na evangelski strani poleg glavnega oltarja v novi cerkvi sv. Cirila in Metoda v Ljubljani in nosi pod vrhno liro imena: Burgarel Robert, Flajšman Jurij, Cvek Leopold, Hajdrih Anton, Mašek Gašpar, Nedved Anton, Valenta Vojteh, Belar Leopold, Rihar Gregor. Vsi ti naši skladatelji so skladali tudi za cerkev, nekateri sploh največ za cerkev. V novi cerkvi sv. Cirila in Metoda imajo sedaj dostojen spomenik.

G. dr. Franc Kimovec, stolni dekan v Ljubljani, je bil koncem l. 1934 imenovan za škofijskega referenta za ljudsko petje.

G. Anton Drmota, bivši organist in potem član ljubljanske opere, se je jeseni l. 1934 napotil na Dunaj, da se pevsko in glasbeno izpopolni. Zelimo mu obilo uspehov!

G. Ignacij Fabiani, organist v Šmarjeti in skladatelj, je 27. januarja obhajal 25 letnico svojega organistovskega delovanja v tej župniji. G. Fabiani je l. 1901 dovršil ljubljansko orglarsko šolo in služboval nato najprej v Mokronogu in v Tunicah. K šmarješkemu jubileju mu iskreno čestitamo.

»Hrvatski cerkveni kantual« je izšel. Izdalo ga je glasbeno pevsko društvo »Vijenac« v nadškofijskem bogoslovnem semenišču v Zagrebu, natisnila pa Jugoslovanska tiskarna v Ljubljani. Kantual je izredno obsežen: velika knjiga s 600 stranmi in po večini z vsemi za bogoslužje potrebnimi hrvatskimi in latinskimi spevi. Podrobno, daljšo oceno bomo prinesli v eni prihodnjih števil. Že sedaj pa kantual — ki stane 250 Din — vsem, ki se za cerkveno glasbo zanimajo, prav toplo priporočamo.

Umrla je 6. jan. 1935 v Ljubljani gospa Amalija Šeber, roj. Cvek, hči pokojnega slovenskega skladatelja Leopolda Cveka. Naj v miru počiva!

Odlična slovenska operna in koncertna pevkica g. Bernot-Golobova je priredila 18. januarja v Rimu samostojen vseskoz uspel koncert. Poleg dveh italijanskih in treh nemških je pela štiri slovenske samospelve Osterca, Lajovica, Škerjanca in Švare in štiri srbohrvatske Milojeviča, Baranoviča, Mokranjca in Berse. Dodala je Osterčevo »Procesijo«. Umetnici iskreno čestitamo.

V ljubljanskem opernem gledališču so med drugimi letošnjimi novimi opernimi deli izvrstno podali Wolf Ferarrijevo opero »Štirje grobjanic«. V glavnih vlogah so se odlikovali: gg. Betetto (kot gost), Primožič, Rus in Zupan, izmed pevk pa gospe: Kogejeva, Poličeva, Ribičeva in Župevčeva. Opero je vodil g. kapelnik dr. Švara. Glasba je lepa in lahko umljiva.

Na drž. konservatoriju v Ljubljani so z letošnjim letom uvedli tudi pouk gregorijanskega korala. Poučuje ga g. Rado Miglič.

V Ljubljani se je osnovalo društvo orkestralnih glasbenikov »Ljubljanska Filharmonija«. Prirejalo bo koncerte pod vodstvom domačih in tujih dirigentov.

Moški zbor ljubljanske policijske straže je 19. januarja prvič nastopil na božičnem družabnem večeru policijskih nameščencev. Zbor je vodil policijski stražnik g. Mavricij Slatnar, bivši absolvent ljubljanske orglarske šole.

G. Štefan Miholjevič, elektrotehnik v Vevčah pri Ljubljani (štev. 66), priporoča župnim uradom in drugim interesentom svoj izum za zvočenje in pritrkavanje na elektriko.

Avstrijski skladatelj Arnold Schönberg je v l. 1934 dopolnil svojih 60 let. Iz Jugoslavije je prejel Schönberg čestitko od skupine mladih skladateljev, ki so bili njegovi učenci ali pa so prijatelji njegove glasbe. Ta skupina je osnovala svoje društvo s sedežem v Belgradu in imenovala Schönberga ter njegovega največjega učenca Berga za svoja častna člana.

29. novembra 1934 je preteklo 10 let, odkar je umrl slavni italijanski operni skladatelj Giacomo Puccini.

Letos bo obhajal glasbeni svet 250 letnico rojstva dveh velikih skladateljev Bacha in Händla. Oba sta se rodila leta 1685.

MALI ZAPISKI.

Popravek in dostavek k mojemu spisu »Leopold Belar« v lanskem Cerkv. Glasbeniku.

Na strani 187. sem zapisal, da počiva Belarjevo truplo na ljubljanskem pokopališču pri Sv. Križu. To pa moram popraviti. Na ta »lapsus calami« me je blagohotno opozoril sedanji upravitelj ljubljanskih pokopališč, g. Evgen Legat, za kar se mu lepo zahvaljujem. Belar počiva pri Sv. Krištofu. Umrl je leta 1899. Pokopališče pri Sv. Križu pa je bilo otvoreno šele meseca maja 1906. Ostanke Belarjevega trupla tudi pozneje niso bili preneseni na novo pokopališče pri Sv. Križu. Vsaj »Vodnik po ljubljanskih pokopališčih«, ki je izšel leta 1930, ga ima še vedno v seznamu mož, ki počivajo na starem pokopališču pri Sv. Krištofu.

Ko je bil spis o Belarju že objavljen, mi je gospod idrijski dekan in kanonik, msgr. Mihael Arko blagovolil poslati še nekaj tozadevnih drobtinic. Sporoča mi, da so bili vsi Belarji, oče in trije sinovi, izvrstni, mogočni basisti.

Oče Matej je bil štirideset let cerkven ključar in ob enem cerkven pevec. S svojim krepkim glasom je sam odrinil za trikratno število sopranov in altov.

Leta 1911 je bil msgr. Arko nekega večera, ko se je že stemnilo, klican k bolniku, staremu in suhemu možu. Ko se je pogovarjal z bolnikom, se je moral kar čuditi mogočnemu, nizkemu glasu, ki je prihajal iz suhfh bolnikovih prsi. Na poti proti domu mu je cerkvenik pójasnìl, da je ta bolnik Kajetan Belar, brat Leopolda in Josipa Belarja. Svojčas je kot izvrsten basist peval tudi na idrijskem cerkvenem koru. Pri procesiji na praznik sv. Rešnjega Telesa so peli 3 soprani, 3 alti, 1 tenor in 1 bas, namreč Kajetan Belar. A pel je tako mogočno, da so ljudje kar gledali, koliko basov poje. Toda videli so samo enega moža srednje velikosti in bolj šibkega telesa, iz katerega pa je bobnelo tako mogočno.

Njegov brat Josip, poznejši župnik v Rovtah, je bil tudi občudovanja vreden basist. Peval je v kvartetu, ki so ga sestavili oba Klinarja, Zupančič in Belar. Bil je to morda najboljši slovenski kvartet v tisti dobi. Posebno Belar je slovel po svojem izrednem basu kot nekak »unicum«. O njem je naredil Leopold Klinar kriticó:

»Pa je eden med nami, ki poje, ha, ha!

Pa le škoda, da ni na Gorenjskem doma!«

Pokojni Karel Klinar je msgr. Arku pripovedoval, da je veliki teden dal bogoslovcu Belarju ton »c«, da je na njem peval lekcijo. Koncem stavka je padel, kakor je predpisano, za kvinto navzdol na ton »f« in je malo pritisnil. Tako je zagrmelo po cerkvi, da je cerkvenik pritekkel iz zakristije gledat, kaj neki je pädlo, ker je tako zabobnelo. K temu pristavlja g. Arko, da tako markantnih glasov — naj bo tenorjev ali basov — ni več zlepa dobiti.

Profesor Kmet v Kranju je obiskal svojega brata Ivana, župnika na Vojskem, in je pri tej priliki prenočil v Idriji pri msgr. Arku. Pripovedoval mu je o svojem očetu, ki je bil ljudski učitelj, da je kot pripravnik hodil s kvartetom v gostilno. Člani kvarteta so bili v denarstvenem oziru precej suhi. No, za polič so vsi skupaj še zmogli. V znani ljubljanski gostilni »Zum weissen Wolf« so za vse štiri naročili en polič vina. Pa so začeli peti in kmalu je stal na sredi njihove mize bokal vina, ki so ga jim drugi plačali. Kmet, ki je imel izredno mogočen glas, je basiral in pritisnil spodnji »des«, da so kar šipe zašklepetale. »Sedaj pa,« tako piše g. Arko, »mora imeti človek le velik zbor, da kaj izda, kajti tenorja, da bi zlahka pel zgornji »g«, je že težko dobiti, in nič manj težko basista, da bi krepko markiral spodnji »g« ali »f«.

O priljubljeni Belarjevi maši »Oče večni v visokosti« trdi msgr. Arko, da jo je Belar zložil v Cerknici. Po šoli je šel na sprehod na hrib. Tu se je nekoliko odpočil. Svoj pogled je obrnil proti nebu, ki se je visoko nad njim tako ljubeznivo smehljalo. V rokah je imel besedilo »Oče večni v visokosti« in kar sama od sebe mu je dahnila v dušo znana ljubka melodija.

Staremu svojemu znancu in prijatelju msgr. Arku izrekam iskreno zahvalo tudi za te dobrodošle podatke.

Fr. Ferjančič.

DAROVI ZA »CERKVENI GLASBENIK«.

Gdč. Kristina Golf v Boh. Srednji vasi 50 Din; župni urad na Premu 38 Din; g. Martin Planinšek, organist v Tržiču, 25 Din; po 20 Din so darovali: č. s. prednica v splošni bolnišnici v Ljubljani, ga. Antonija Schulz v Ljubljani, župni urad v Polhovem gradu, gdč. Vida Rudolf, učiteljica na I. deški mešč. šoli v Ljubljani, g. Franc Govekar, župnik na Homcu, g. Ivan Hauptman, organist v Mariboru, g. Pavel Rančigaj, profesor glasbe v Ljubljani; 15 Din: g. Franc Kovačič, organist v Šmartnem pri Kranju; po 10 Din: g. Jakob Rupnik v Šmartnem pri Kranju, predstojništvo cerkve v Novi Štifi pri Ribnici, g. Franc Jelnikar, organist v Štangi, g. Kvirin Pertl, šolski upravitelj in organist v Kapeli, g. Gustelj Rakuša, organist v Št. Ilju v Slov. goricah, g. Franjo Petek, organist v Ptuj, g. Rudolf Mecilošek, kaplan v Paračinu, g. Franc Hiti, kaplan v Gorjah pri Bledu, g. Franjo Židovec, nastavnik drž. gradj. šole v Djurdjevcu, g. Anton Golè, ekspozit na Grosupljem, g. Anton Wornig, organist na Bledu, župni urad na Homcu, g. Ferdinand Zidar, organist na Koroški Beli, župni urad v Zaplani, g. Franc Cerkovnik, kaplan v Tržiču, gdč. Ivanka Klemenc, prof. glasbe v Novem mestu, g. Anton Tramte, izdelovatelj harmonijev v Medvodah, g. Gregor Mali, kaplan na Vrhniki, g. Adolf Gröbming, prof. glasbe v Ljubljani. — Za vse darove se prisrčno zahvaljujemo. Bog živi vse prijatelje in dobrotnike našega lista!

DAROVI ZA SPOMINSKO PLOŠČO SLOVENSKIM SKLADATELJEM PRI SV. KRISTOFU.

G. Matija Tomc, prof. glasbe v Št. Vidu nad Ljubljano, 100 Din; g. Alojz Pahor, organist v Metliki, zbirko Metličanov, h kateri so prispevali: g. Slavko Pretnar, advokat, 20 Din, gg. Gregor Cerar, prošt, Boris Koman, kaplan, Jože Šavora, kaplan, Marija Mucha, trgovka, Vilma Širko, Amalija Šturm in organist Alojz Pahor po 10 Din, več ostalih pa z manjšimi zneski, skupaj 160 Din; župni urad v Polhovem gradu 60 Din; g. Alojzij Kralj, župnik na Gočah pri Vipavi, 20 Din; po 10 Din: g. Franc Arh, organist v Ljubljani, gdč. Ivanka Klemenc, prof. glasbe v Novem mestu. — Vsem srčna hvala in Bog povrni!

LISTNICA UREDNIŠTVA.

Fran Ferjančičev članek »Na širšem stališču« je bil namenjen za prvo številko, a nam je bil prepozno poslan. Isto je z njegovim »Popravkom in dostavkom«, ki ga objavljamo tudi še le v tej številki. — Tudi danes nam ni bilo mogoče objaviti vseh doposlanih člankov in dopisov. Pridejo na vrsto prihodnjič.

NAŠE PRILOGE.

Današnja glasbena priloga v obsegu 8 strani prinaša: Trpljenje N. G. Jezusa Kristusa po Mateju, za moški zbor zložil dr. Franc Kimovec, Antifono pri obhodu na Cvetno nedeljo zložil Matija Tomc in mešani zbor »Med oljkami«, zložil Rado Kristan. — Glede prve skladbe »Trpljenje N. G. J. K. po Mateju« pripominjamo, da se učinkovito lahko tako-le rabi: ko duhovnik ali kdo drugi bere vernikom »trpljenje« (pasijon), zapoje pevci vmes to, kar govori ljudstvo (turba). V nekaterih krajih seveda je posebno porabna za pete maše, kjer se zdaj list in evangelij pojeta po slovensko. Tudi tako se že poje. Skladba je povsem preprosta, poljudna, da je dostopna vsem količkaj izvežbanim zborom. — Posamezni izvodi pri večjem naročilu po 2 Din.

Izhaja kot mesečnik v dvojnih številkah. Cena listu z glasbeno prilogo vred 40 Din, za dijake 25 Din, za inozemstvo protivrednost 60 Din. Uredništvo in upravnništvo: Pred Škofijo 12/I. Odgovorni urednik lista in glasbene priloge in izdajatelj Stanko Premrl v Ljubljani. — Za Jugoslovansko tiskarno v Ljubljani Karel Čeč.